

Брой 9 (1950)

Септември 2018 г.

Година LIX, ISSN-0205-0943

Цена 1 лв.

Туристическият вестник

www.btsbg.org

Издание на БТС

123 години организиран туризъм

3000 изкачиха Черни връх в Деня на туризма

Няма да е пресилено, ако кажем, че за туристическото братство Денят на туризма винаги е дългоочаквано събитие. Тази година той бе на 26 август. Организаторите от Българския туристически съюз, в партньорство със „София – европейска столица на спорта 2018“ и Природен парк „Витоша“, подготвиха разнообразна програма. Тя бе огласена на състоялата се на 22 август пресконференция в Пресклуб „България“.

На 24 август Зорница Радонова – изпълнителен секретар на БТС, поднесе цветя от името на БТС пред морената срещу Народния театър „Иван Вазов“, откъдето преди 123 години Алеко Константинов е повел 300 души към Черни връх, и се обърна с приветствени думи към присъстващите: „Днес е един специален ден и ние сме тук, пред морената, защото искаме да отгледим почит към патрона на БТС и основателя на организираното туристическо движение Алеко

Константинов. Той ни завеща да опознаваме и да обичаме България. И сега, след 123 години, ние отново доказваме с присъствието си, че у нас е живо чувството за удовлетвореност от общу-

ването с природата, което ни прави и по-силни, и по-мъдри. Потребността от практикуване на планинарство е вътрешно убеждение и влечение, което и тази година ще ни изведе на Черни връх.

И там – на високото – отново всички заедно ще си спомним не само за заветите на първооснователите, но и ще погледнем напред. Желая ви от сърце светли туристически бъднини! Събралото се множе-

ство изслуша изпълнението на хор „Планинска песен – Филип Аврамов“ и си пожела „На добър час“ към Витошкия първенец. Цветя на признателност на морената поставиха и представители на Столичната

библиотека.

Отколедна е традицията всяка година в последната неделя на месец август Алековите следовници да се изкачват на Черни връх.

Продължава на стр. 12,13,14 и 15

Абонаментната кампания

стартира на 3 октомври

Уважаеми читатели на вестник „ЕХО“,
Уважаеми приятели на туризма!

През 2019 г. вестник „ЕХО“ ще отпразнува своята 60-годишнина.

Останете верни на нашето уникално съюзно издание.

Срещу 12 лева ще получите 12 пълноцветни броя, пълни с много информация.

Абонамент може да направите в Български пощи, във фирма „Доби прес“ и в Централата на БТС целогодишно.

**АБОНИРАЙТЕ СЕ
ЗА ВЕСТНИК
„ЕХО“**
ЗА ДА БЪДЕТЕ
ЧАСТ ОТ ТУРИЗМА

№ **255**
В каталога на Български пощи
или в Централата на БТС

Национално честване на 141 години от Шипченската епопея

ТУК НЯКОГА ЕХТЯХА БОЕВЕ,
ТУК СЕ РЕШИ СЪДБАТА НА
БЪЛГАРИЯ

Сега, 141 години по-късно, се веят знамената на странните участници в Руско-турската освободителна война, издигат се паметници на признателност на българо-руското бойно братство, на свободата на България.

Началото на националните чествания на Шипченската епопея бе поставено на 2 август в Художествената галерия на град Казанлък с откриване изложбата на д-р Тошо Пейков „Незабравимите български опълченци“. Няколко дни след това, отново в Художествената галерия на град Казанлък, бе представен Албум с литографии „Пожар на Балканите“. А в Габрово, в центъра на града, бе представена фотоизложбата на Държавен архив „141 години признателност“.

На 21 август започнаха празнични инициативи за деца и възрастни под надслов „С поглед към Шипка“ – децата от детските градини рисуваха на асфалт, правеха рисуван макети на Паметника на свободата, изложба със свои рисунки

на тема „Родина“, работеха с пластелин, редяха пъзел заедно с родителите си на Паметника на свободата. Вечерта имаше прожекции на детския анимационен филм „Епопеята на Шипка“ и класическия руски филм „Героите на Шипка“. На 22 август в Габрово пристигна от Казанлък изложбата на д-р Тошо Пейков „Незабравимите български опълченци“. На 24 август до обяд по стълбите към Паметника на свободата се състезаваха ученици за скоростното им изкачване, а в района на паметниците имаше състезания по ориентиране.

На обяд на връх Шипка, пред командния пункт на генерал Столетов, проф. Петко Петков от Велико Търново изнесе открит урок по история.

След обяд Военноисторическата комисия подари на жителите на с. Баявци паметна плоча с надпис „Тук от 11.08.1877 г. до 25.08.1877 г. по време на Руско-турската война бивахува българското опълчение“ и я монтира на най-голямата чешма в селото с тържествен ритуал, а вечерта в Регионалния исторически музей бе представена книгата

„Материали за изучаване на България“ – джобен справочник, предоставен на всички руски офицери по време на войната преди преминаване на р. Дунав. Изготвен, докато войската преминава през Румъния от руското разузнаване, той дава информация за етническия състав на населението преди войната, статистически и икономически показатели на селищата, както и законодателната база и практика през периода 1839-1877 г.

Кулминацията на тържествата бе на 25 август. От двете страни на Балкана след почитане паметта на загиналите в Шипченската епопея с панихида в Соколския манастир над Габрово и заукойна света

литургия в Храм-паметник „Рождество Христово“ – гр. Шипка, към Върха на свободата тръгнаха походните колонии.

По пътеката от Соколския манастир към върха, по която някога габровци са свалили ранени, носили храна, вода, подпомагали защитниците на Шипченския проход, сега вървяха техните признателни потомци. Начело на колоната бе президентът на Република България и върховен главнокомандващ на Българската армия ген. Румен Радев.

От запад, от местността Узана – най-голямата близна поляна в Стара планина, където от 25 до 27 декември 1877 г. бивахува Дясната обходна колона на ген. Скобе-

лев, тръгна втори походен лъч, а от юг – от Храм-паметника „Рождество Христово“ в гр. Шипка, тръгна трети лъч.

На Шипченския проход, където се развяваха знамената на страните-участници, походните колонии пристигнаха почти едновременно и всички се устремиха към Върха на свободата. Вятърът разгаряше вечния огън до Паметника на свободата, към който се бяха устремили хиляди хора от цяла България със знамена – и български, и руски, с цветя в ръце.

Точно в 12 часа до Паметника на свободата започна официалната част на тържествата. Гвардейският духов оркестър и почетната гвардейска рота бяха построени в източния край на площадката. Почетният караул бе приет и поздравен от президента и върховен главнокомандващ ген. Румен Радев. Габровски свещеници отслужиха заукойна молитва за загиналите за свободата на България. С кратко, прочувствено слово президентът Румен Радев се обърна към хилядите, изкачили Върха на свободата, нарече ги „опълченци на

историческата памет“, а след това поднесе венец на Паметника на свободата. С венци и цветя бе обичан не само 34-метровият паметник на връх Свети Никола, а и всички паметници в района на НПМ „Шипка“.

Природата, и тя празнуваше. Окъпани в слънце бяха всички върхове наоколо, Габрово на север, Казанлък на юг, Средна гора, цялото Старопланинско било.

На връх Шипка, северозападно от хотел-ресторанта, НД „Традиция“ направи възстановка на Шипченските боеве отпреди 141 години.

След бивакуване на похода Военноисторическата комисия поднесе венец в памет на загиналите професионални военни в местността Кокаляна – скалата, откъдето са хвърляли телата на починалите в пропастта.

Тържествата завършиха с Тържествена проверка от почетен гвардейски караул в Габрово и спектакъл „О, Шипка“ на Ансамбъл „Българе“.

Инж. М. Караджова,
гр. Габрово

Пирин – по ръба между вечността и бъдещето

Искам да ви разкажа за екскурзионното лутуване на ТД „Осогово“, град Кюстендил, второ за годината – този път в Пирин. Маршрутът беше: хижа „Яворов“ (2 дни), „Кончето“ – хижа „Вихрен“; хижа „Синаница“; хижа „Яне Сандански“.

Малко преди обяд на 18 август автобусът ни остави в местността Беталовото над Разлог. Тръгнахме към хижа „Яворов“. Свежият въздух и вековната гора, през която преминаваше пътят ни, отвехоха мислите ни към предстоящото приключение. След малко повече от 3 часа постоянното, но приятно изкачване бяхме пред хижа „Яворов“. Последваха обичайните дейности: настаняване; пиене на бира; игри на карти; лека разходка наоколо в очакване на първата вечер. Този път към традиционната китара имаше и гайда. Наоколо беше пълно с хора (събота е все пак и долу, в ниското, е горещо). Отидох до близкия параклис „Вси Светии“, за да запала свещичка за здраве, хубаво време и успешни преходи.

Вечерта – нищо необичайно. Много смях, песни, хора и приповдигнато настроение. Такива вечери са ни станали вече запазена марка.

На сутринта цялата група тръгна за Даутов връх. След около час и половина стигнахме до местността Конярица, до Бяла река. Наоколо ягоди бяха толкова много, че част от групата започна да гледа като зомбирана и отказва да

продължи към върха. Раздехихме се в клубове по интереси и всеки продължи да се забавлява по неговия си начин. Едни се изкачихме до Даутов връх, минавайки покрай едноименното езеро, доста намалало в този период от годината. Така неусетно се изтъркаля денят за аклиматизация преди голямото изпитание.

На 20 август сутринта тръгнахме в 7.00 часа през Суходолско езеро за хижа „Вихрен“, през Кончето. В групата имаше две десетгодишни деца, а преходът се очакваше да е около 11 часа. Докато бързо набирахме височина, се надявах днес всичко да е наред. Спасителят ни Никола, по молба на алпинисти, беше взел торба цимент, за да я отнесе до ремонтниращия се заслон при Баюви дупки, преди Кончето.

Гледах „Стъпалата на Крали Марко“ от лявата ми страна и си мислех, че съм ги виждал за първи път преди повече от 30 години, а те са си все същите. Така е, символите на вечността имат такива качества – да не се променят. Времето беше „шарено“ – ту изскачаха леки мъгли от север, ту слънцето се показваше иззад многобройните облаци.

Николай остави цимента при заслона и продължихме към върхетата на Кончето. Търпеливо напредвахме в индианска нишка, като особено внимавахме за децата. Тогава реших да им оставя траен спомен и ги попитах искат ли да видят

еделвайси. „Да!“ – отговориха веднага и двамата. Добре, само да ги видя в пропастта и ще ги покажа и на вас. Оказа се, че от север в бездната ги има в изобилие. Внимателно ги забедох да ги видят и в очите им засияха възторг и възхновение. Гледайки сияещите им лица, си дадох сметка, че този ръб всъщност е граница между вечността и бъдещето. Оставаше внимателно да стигнем до хижа „Вихрен“, защото натрупаната умора понякога може да стане коварна.

Вечерта пак се случи незабравима – китара, гайда, хора... Отнякъде се появи и човек с тъпан и си станахме цял оркестър.

Вече в стаята, малко преди да заспи, чух едно от децата да казва на баща си: „Тате, днес беше най-хубавият ден от живота ми!“ А баща му отговори: „Сине, щастлив съм, че бяхме заедно и се надявам да има много такива дни пред теб!“ Сълзите ми не чакаха друга покана, за да се появят. Добре че беше тъмно наоколо...

На сутринта тръгнахме чак в 8.30 часа. Случи се невероятен ден – обзорен, с чудни гледки във всички посоки. Изкачихме Муратова порта, а оттам желязките тръгнаха за Муратов връх (малкият Вихрен, както някои го наричат). Той е един от най-обзорните върхове в Пирин и този път се възхищавахме от щедростта на гледките. Беше великолепно! Едно от Гергеевските езера прили-

чаше на обичащо сърце, каквито в момента бяха и нашите.

Пътят до хижа „Синаница“ продължи да ни засипва с изумителни гледки във всички посоки.

Късният следобед най-ентузиазираниите се изкачихме до връх Синаница, за да напишем приказката за деня докрай. А огънят вечерта пред хижата бавно угаси в песни и шеги един забележителен ден.

Остана последният преход до хижа „Яне Сандански“. Отново не бързахме с ранно тръгване. Сякаш и планината не желаше да ни пусне. След рутинно спускане през Спано поле и денивелация от около 1000 метра, пристигнахме в местността Попина лъка, на последната ни хижа. Отбих се до близкия водопад – един чаровен красавец, прекалено скъп на сърцето ми. Част от най-ранните ми детски спомени са свързани с него.

Преди вечеря се разо-

дихме до местността Турличка черква, на около 40 минути от хижата, за да видим язовира и вилите наоколо. Връх Синаница ни се усмихваше на залез. Не пропуснах да вляза в параклиса „Св. Петка“, за да запала свещичка с благодарност, че всичко мина добре, и да се помоля за още такива дни за всички ни.

Вечерта: китара, гайда, хора и чудно настроение...

На сутринта в 9.30 часа трябваше да дойде автобусът, за да се върнем у дома. Закуската нещо се бавеше и реших да отида до водопада, за да си взема „довиждане“. Заставах в основата на двата му пада и сълзите се стекоха по лицето ми.

Сълзи на благодарност, възхновение и смирение. Когато спряха, запях една от любимите ми песни – „Моето момиче“, и чак когато емоциите поутихнаха, тръгнах обратно към хижата.

Вървах бавно и си мислех, че на ръба между вечността и бъдещето има само спомени. И че хората сме различни. Едните трепат пари, а другите – спомени. Не че имам нещо против първите – цом им харесва, нека го правят. Парите донесат възможности. Но истинските хора, които знаят какво искат от живота, трепат спомени.

Любомир Младенов,
водач към ТД „Осогово“,
гр. Кюстендил

Борис Иванов е на 10 години от Ботевград. Носител е на златна значка от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. Той обикаля обектите заедно с баба си **Марияна Горгачева**, която също е носител на златна значка. Към групата им се присъединяват дядото и майката на Борис. Неговите любими обекти са Часовникова кула в Ботевград, Природонаучният музей в София и Панорамата в Плевен, на Марияна Горгачева – гробницата в с. Свещари, Царевец и Велики Преслав.

До върховете с бързо темпо

98 планинари от Самоков до връх Мусала

Много са хората, които обичат да ходят в планината. Някои се движат така, че да се наслаждават на красивите гледки, на цветята и животинките, сами или в приятна компания. Други искат да достигнат върха с бързо темпо и да посетят колкото се може повече обекти. Всеки според предпочитанията и възможностите си. Разбира се, за всички има място в нашите красиви планини.

Сдружение „Маратон“ подкрепя тези, които приемат предизвикателството да се изкачат от центъра на градовете до първенците на петте най-високи български планини, без да ползват превозни средства, при това с бързо темпо. Веригата „Пет планини“ обединява изкачванията на връх Ботев от Калोфер („Балкан рън“), връх Вихрен от Банско („Пирин рън“), връх Мусала от Самоков („Рила рън“), връх Руен от Кюстендил („Осогово рън“) и връх Черни връх от НДК в София („Витоша рън“). Този сезон вече бяха изкачени Ботев, Вихрен, Мусала и Руен, а Черни връх на празника на БТС и Деня на туризма на 26.08.2018 г. Участниците са спортисти и любители на

планината между 100 и 200 души на проява, като някои от тях се включват във всички прояви на веригата. На 22 юли 98 души атакуваха успешно балканския първенец връх Мусала от Самоков, като победителят Александър Спасов (спечелил и обиколката на Витоша 100 км) се изкачи за 2 часа и 24:43 мин.,

а на 5 август от Кюстендил до връх Руен Шабан Мустафа постави нов рекорд от 2 часа и 22:10 мин.

Интересни са рекордните резултати, постигнати от най-добрите български планински бегачи. Това са:

- Калофер – връх Ботев за 2 часа и 01:02 мин. от Кирил Николов-Дизела (2018 г.);

- Банско – връх Вихрен за 1 час и 38:03 мин. от Шабан Мустафа (2017 г.);

- Самоков – връх Мусала за 2 часа и 12:34 мин. от Шабан Мустафа (2015 г.);

- Кюстендил – връх Руен за 2 часа и 22:10 мин. от Шабан Мустафа (2018 г.);

- София – връх Черни връх за 1 час и 36:45 мин. от Шабан Мустафа (2015 г.).

Планинското колоездене набира все повече привърженици. Навсякъде в планините можете да срещнете колоездачи в спускане и в изкачване. Сдружение „Маратон“ подкрепя тези, които приемат предизвикателството да се състезават в изкачване на върховете. Така състезания по планинско колоездене в изкачване има на „Балкан рън“ и на „Осогово рън“, както и на

„Пирин рън“ до хижа „Вихрен“. Впечатляващи са също и рекордните резултати, постигнати от „байкърите“:

- Калофер – връх Ботев (38 км) за 2 часа и 12:22 мин. от Александър Алексиев (2015 г.);

- Кюстендил – връх Руен (29 км) за 2 часа и 02:00 мин. от Димитър Михайлов (2016 г.).

Скоростните изкачвания на върховете набират все повече почитатели, които приемат предизвикателствата, за да изпитат своите физически и морални сили и удоволствието от мускулното усилие на красивия фон на българските планини. Повече информация, снимки и всички резултати може да се намерят в сайта на „Маратон“ www.marathon.bg.

Петър Панков

Нова пътека на здравето и подновена планинска маркировка в гр. Шипка

От 31 юли до 24 август в град Шипка бе направена нова Пътека на здравето по инициатива на кметството в гр. Шипка, Туристическо дружество „Орлово гнездо“ – гр. Казанлък, и Спортен клуб „Орлово гнездо 1957“ – гр. Казанлък.

Маршрутът е маркиран с бяло-жълто-бяло и минава през 18 места в северната и североизточната част на града: Централния стълб (GPS координати: N 42°42'43.96"; E 25°19'57.60"), Информационния център, Шипченския манастир, разклона за храм-паметника, Водолей, Черната скала, Брод, Погледното място, разклона за Копаниците, Димовец, Западна, Средна и Източна пейка, Игнатовия разклон и път за отгъх „Бъзу-нека“, Караивановата чешма.

На Информационния център е сложено табло с карти на Пътеката на здравето, карта на Шипченската планина и 18 снимки на опорните пунктове по пътеката.

На Черната скала, разклона за Копаниците, Димовец и Бъзу-нека са сложени карти на пътеката – формат А4. По трасето са поставени 14 жълти стрелки от поцинкована пластифицирана ламарина, за показване на следващите цели по маршрута. Текстове са на български

и английски език.

Поставените през 1998 г. начални маркировъчни стълбове с карти и табели в центъра на гр. Шипка, в местностите Димовец и Бъзу-нека бяха подновени с 5 нови карти и реставрирани с атмосфероустойчиво фолио, стрелки от поцинкована ламарина. Запазена е и орографската черно-бяла карта от елоксиран алуминиев лист.

С почивки и спокойно ходене обиколката се изминава за 2 часа.

Автор и ръководител и на работата по пътеката бе кметът на гр. Шипка Васил-

ка Панайотова. Изпълнители са В. Скордева, Д. Димитров, Ж. Желев, Ив. Гуджев, М. Гуджев, М. Окан, Ст. Димов, Ст. Христов, Т. Тенева, Т. Нейчев, Хр. Ангелов.

На 25 август в 8:30 ч. доайените на шипченските туристи Дафина Гъдева (почетен председател на алпийския клуб „Казанлък“) и инж. Христо Гъдев (дългогодишен директор на Техникума в Казанлък), заедно с шипченския кмет откриха пътеката и дадоха старт на южния лъч на похода до Паметника на свободата.

Христо Ангелов

„София – европейска столица на спорта“ – титлата остава постоянна

На гадената на 29 август пресконференция кметът на град София г-жа Йорданка Фандъкова обяви, че титлата „София – европейска столица на спорта“ остава постоянна. Според Й. Фандъкова ще продължи да се инвестира в спортната инфраструктура, за да може все повече хора да се занимават със спорт, да се организират

чивка и туризъм“ – каза още Й. Фандъкова.

Г-н Елен Герджиков – председател на СОС, заяви: „Фондацията продължава да работи. Тя спечели постоянната титла СОФИЯ – ЕВРОПЕЙСКА СТОЛИЦА НА СПОРТА. СЕС гаде висока оценка за работата на г-жа Йорданка Фандъкова и я

и провеждат фестивали, събития, инициативи. „Предвидили сме цялостна реконструкция на всички съществуващи зали и салони в училищата. Интересни събития в календара допринесоха да видим възможностите за спорт на Витоша, спорт, по-

направи Почетен председател на СЕС. На 4.12.2018 г. в Брюксел ще предадем щафетата на Будапеща – европейска столица на спорта за 2019.

Текст и снимка: Елисавета Първанова

Обява

Смесен хор „Планинска песен – Филип Аврамов“ набира нови хористи от всички хорови партии: сопрано, алт, тенор и бас.

Каним всички планинари, обичащи и пеещи хоровете пее и туристическите песни, да дойдат при нас, за да пеем заедно.

За контакти: телефони 0889029550 – Николай Костов и 0899891149 – Боряна Чолева.

Честита 80-годишнина на Иван Владимир

Планинският водач, дългогодишният сътрудник на БТС и художник Иван Владимир Иванов навърши 80 години.

Желаем му здраве и още дълги години да се радва на любимите си планини.

От приятелите

От пожълтелите страници

Измерване на надморската височина на някои върхове

Основен и най-важен момент от създаването на едромасабната карта на дадена територия е изграждането на нейната геодезична опорна мрежа. Един от методите за създаване на такава мрежа е триангулацията, при който определяните опорни точки са върхове на триъгълници, разположени във вериги или мрежи. Определянето на координатите на тези точки става с директно измерване само на някои базисни страни, а останалите дължини се изчисляват от измерените с теодолит ъгли при върховете на триъгълниците. Това предполага за върхове на триъгълниците да се подбират точки, разположени на терен, предпоставя възможност за наблюдение на голямо разстояние във всички посоки. За целта няма по-подходящи от върхните точки на най-високите върхове в нашите планини.

В изграждането на геодезичната опорна мрежа на България през двадесетте години на миналия век е ангажирана Военно-топографската служба при Българската армия. На военните геодезисти се възлагат най-трудните терени от тери-

торията на страната. По това време в състава на службата влизат отлично подготвени инженери, геодезисти и топографи, някои от които са получили своето образование и квалификация в Западна Европа.

Голяма част от тези специалисти са и западни планинари. Те мно-

го добре осъзнават, че освен опорната мрежа на страната са нужни едромасабни специални карти за пешеходен туризъм.

На поместените снимки са заснети моменти от измерването на ъгли на триангулационните точки на:

1. Първенеца връх Мусала - 2925.40 м н.в.

Връх Вегерник, 1124 м н.в. в Западна Стара планина край Белоградчик, 1929 г.

На една от котите на масива Триглав в Стара планина, 1928 г.

Връх Мусала, 2915.40 м н.в., август 1928 г.

На тази снимка е запечатено първото изкачване на Балканския първенец с превозно средство – единият от топографите е покорил върха с велосипед! Това значително предхожда обявеното за първо изкачване на Мусала с превозно средство, когато Лобчо Томов – фотограф на вестник „Ехо“, заедно със свои приятели изкачиха с мотори върха в началото на седемдесетте години.

2. Най-високия връх на Пирин Ел Тее 2915 м (днес връхът е Вихрен с 2914.30 м н.в.).

3. Връх Ел Тее при за-

лез слънце, след свършената работа по измерване на ъгли.

4. Връх Вегерник - 1124 м н.в. в Западна Стара планина, край Белоградчик.

5. Родопския първенец Голям Перелик - 2191 м н.в.

Гледайки снимките отпреди 90 години, бих искал да отбележа, че често пъти място за стабилизиране на триангулационна точка за някои върхове е избрано не на най-високата, а по-ниско, на площадка, по-удобна за тази цел и с по-добри възможности за видимост и визиране

към другите близки и далечни точки – върхове на триъгълници от триангулационната мрежа. Такива случаи има не малко, което често при повърхностно боравене с изходните данни води до сериозни грешки при съставянето на пътеводители и карти за планините. В някои пътеводители и карти за Пирин например връх Каменица е посочен с кота 2816 м н.в., което е надморската височина на триангулационната точка, изградена по-ниско от върха на удобна площадка за наблюдение. Връхът е по-висок - 2822 м н.в.

Подобна грешка се допуска и с пиринския връх Седелец (и не само с него), посочен с кота 1948 м н.в., което е височината на триангулационната точка, а връхът е висок 1972 м! И да си призная, тази грешка съм допуснал и аз, изработвайки през 1990 г. първата върна основа за новата карта на Пирин. Тогава от радост и желание час по-скоро на пазара да излезе истинската точна карта за любимата планина, съм направил тази и няколко други грешки.

Скоро обаче, след като се приеме новият устройствен план на парка „Пирин“, на пазара ще се появи нова едромасабна карта в М 1:50 000, в която ще бъдат избегнати не само подобни недоразумения, а и доста от неудачните промени в топонимията на планината.

Инж. Иван Петров

Връх Ел Тее, 2915 м н.в. Днес котата на Вихрен е 2914.30 м н.в., 25.08.1928 г.

In memoriam

17 години без Иван Бончев Йосифов – Цоньо

Иван Бончев Йосифов – Цоньо, бе страстен любител на природата и голям планинар. С неговото име е свързан периодът на най-голям разцвет на Туристическо дружество „Ибър“ в родната Долна баня. Негов дългогодишен председател, той с умение и любов работеше за разширяване и обновяване на материалната база на хижите „Венетица“ и „Гергиница“, за масовизирането на туризма, за увличане на най-широки слоеве от населението в тази народополезна и патриотична дейност. Отличен организатор и масовик, той отдаде много сили за излети и преходи из родната Рила и други планини, за екскурзии до различни туристически обекти. Трасираше и маркираше туристически пътеки до съседни

хижи и обекти. Развиваше нови инициативи, сред които трайно установяване на широки връзки с туристическите дружества „Рилски турист“ – Самоков, и „Планинар“ – град Костенец, и провеждането на съвместни мероприятия.

Иван Бончев бе дългогодишен член на окръжното ръководство, делегат на конгреси на БТС, член на Републиканската секция по туристическа маркировка, редовен участник в националните туристически събори.

Многогранна развита личност и достоен последовател на основателя на планинарското движение в Долна баня даскал Атанас Цветков.

Той беше отличен самодеец и активен чи-

таличен деятел, председател на читалищното настоятелство.

Иван Бончев беше не само природолюбител, но и активен природозащитник. И макар че беше ловец, той беше против неразумното унищожаване на дивеча.

Той беше душата на всяка компания, остроумен и духовит, умееше да разказва и да разсмя хората. Имаше хубав глас и пееше от душа.

Очите му възторжено блестяха, когато запееше „Как бих желал сега да бъда млад орел...“

Настигна го лека смърт на един от върховете на любимата Рила планина. Те взаимно се обичаха и останаха вечно заедно.

ТД „Карлък“ до Райското пръскало и връх Ботев

По повод 101-вата си годишнина смолянското Туристическо дружество „Карлък“ проведе двудневен туристически поход до Райското пръскало и връх Ботев, с преспиране в хижа „Рай“. През изминалата 2017 година бяхме изкачили върховете Мусала в Рила и Вихрен в Пирин. И както се досещате, мечтаехме да се видим и на третия по височина връх в България – Ботев, който е и най-високият в Стара планина – 2376 метра. Информирани и чули разкази на очевидци за сериозността на изпитанията, които ни предстоят, групата включи по-младите и издръжливите от членовете си. С нас бе и талисманчето ни – осемгодишната Мария Райска, с неоспорима издръжливост и спортен дух. Радвахме се и на участието на осмоласничка-

та Александра Иванова и единадесетокласника Христо Железаров и техните родители. Младият ни шофьор Величко Драмалиев също сподели нашия пешеходен туризъм до хижа „Рай“ и обратно. Както всяко групово преживяване, и това бе уникално и неповторимо. Изкачването ни започна на 28 юли в 10.30 часа от местността Паниците до Калофер. За повечето от нас това бе първа лична среща със Стара планина, която ни посрещна с облени в слънце ливади, стада от овце и свободно пасящи крави, а малко по-късно многократно ни охладяваше с дъждец и обвиваше върховете си с пълзящи мъгли. Преминването на Джендема бе през вековни букови гори и много бързоструйни потоци. На оследните места се изправяха пред нас разхвърлени стръмни зъбери, прорязани от

водопади (пръскала). И така, след шест часа в шеге, закачки и малки почивки, стигнахме хижа „Рай“, позиционирана на надморска височина от 1430 м в рамките на Национален парк „Централен Балкан“, намираща се в южното подножие на връх Ботев, в една от гънките на планината, наблизко под Райското пръскало. То пък е най-високият постоянен водопад на Балканския полуостров. Около хижа имаше палатков лагер и много млади хора. Разбрахме, че причината за това е и освещаване на новопостроения в съседство параклис „Свети Никола“ и курбанът по този повод, който вкусихме и ние. Събрали сили, се отправихме към Райското пръскало, което е съвсем наблизко. Със сигурност е райско и магично да те опръска от главата до петите спускаща се от 124,5 метра

чиста, искряща и пенлива планинска вода.

Много и различни забавни случки ще си спомняме от вечерните и късните часове.

Утрото дойде хладно, облачно и мъгливо след обилен нощен дъжд. Голяма част от подслонилите се в хижа и около нея бяха на крака от ранни зори с поглед, вперен в първенеца Ботев, и с тайната надежда той да ги допусне да сбъднат мечтата си. Останалите се върнахме по познатата ни вече пътека до Паниците. Естествено, че последните тръгнаха открити най-бързо автобуса, като попълно се радвахме на

вънлуващи пейзажи, свеж въздух и чиста вода. Стискахме палци на първите. Докато ги очаквахме в заведението „Калоферските войводи“, тропнахме по някое хорце и се радвахме на живота.

В 18.00 часа на 29 юли и последните туристи достигнаха автобуса уморени, но със сияещ поглед. За тях пешеходният ден бе продължил около десет часа. Всеки беше достигнал своята туристическа мечта. За едни тя бе Райското пръскало и хижа „Рай“, а за други връх Ботев.

Антоанета Стоименова

115 години от Илинденско-Преображенското въстание

Ако веднъж посетиш планина Славянка и покориш някои от нейните върхове, красотата ѝ остава спомени, които никога не избледняват. Така се случи и с нас (група туристи от София), когато за първи път през пролетта на 2004 година посетихме планината. От тогава до днес всяка година бродим из нейните дебри и изкачваме Гоцев връх, понякога Царев връх и Шабран. Излизаме или от хижа „Славянка“, или от хижа „Извора“. По-често отсядаме в хижа „Извора“ при гостоприемните Павлина и Тодор Балтаджиеви. Тази година поканата на Тодор ни доведе за втори път в хижа. Поводът е по инициатива на председателите на туристическите дружества в с. Петрово, гр. Петрич, гр. Г. Делчев, гр. Разлог, с. Кресна и гр. Струмица (Македония) туристите да се срещнат на Гоцев връх и положат началото на нова традиция, свързана с Илинденско-Преображенското въстание. По този повод на 21 юли хижа „Извора“ се изпълни с туристи от гр. Петрич и гр.

Струмица. Тодор Балтаджиев, председател на ТД „Славянка“ от с. Петрово, и един от организаторите посрещнаха туристите. Те, без да спират, споделяха спомени. Песните им огласяха Славянка планина.

В ранната утрин на 22 юли групите тръгнаха към най-високия връх. Среща на Гоцев връх – 2212 метра. По стъпките на знайни и незнайни борци за свобода туристите вървяха и катереха стръмнините. Групите от хижа „Славянка“ през Царев връх бързаха по билото към Гоцев връх, че часът на срещата приближаваше.

Дванадесет часа - вънлуваща среща на много туристи с усмихнати лица. Тодор Балтаджиев поздравя всички и с кратко слово откри тази първа среща в памет на 115 години на Илинденско-Преображенското въстание. За името на планината разказва легендата.

„Развий се, Пирин планино, разплитай сенки дебели, да мине Делчев войвода с негова вярна дружина...“

Помни планината тази песен народна. После Тодор към

Крушево поглед насочи и за смелия хайдутин дядо Илия Кърчовалията не пропусна да каже. А там, в далечината, поглед всеки от нас отправя. В дебрите на хълма е село Баница – лобното място на Гоце Делчев, където на 4 май 1903 година

„... Първа се пушка пукнала, удари Делчев в сърцето... Църна му земя невеста, тънка му пушка зълвица, чифт пищови девери...“

С болка и тъга народът пее песента за смъртта на Гоце Делчев.

Затуй сме на този връх. В криптата на миналото да влезем, свецица да запалим за теб и твоите побратими, обрекли живота си на земя и народ. Лек ветрец отвори и друга страница от летописа – сражението в с. Голешеве на 23 април 1903 година. Един поет смело се сражава – Пею Яворов, заедно с Йонко Вапцаров. Пею Яворов е първият кмет на гр. Гоце Делчев – допълни турист от ТД „Момини дъвои“.

Под нас е пещера „Кане“ – спомените пази тя за войводи и стари харамии.

След краткото слово Тодор Балтаджиев от името на ТД „Славянка“ подари на председателите на дружествата панорамна снимка на Славянка планина и фанелки с образа на Гоце Делчев, а също и на най-възрастния участник в похода от дружеството на град Гоце Делчев.

Поздравления към присъстващите поднесоха всички председатели на туристическите дружества. Взе се решение неделният ден около 20 юли да стане традиционен за изкачване на Гоцев връх. На финала Тодор изпя химна на Славянка планина, а песните, изпълнени от три туристки, ехото понесе из простора. От възкръсналият спомени гората сякаш оживя, а Славянка планина засия.

Роди се нова традиция – среща на Гоцев връх в памет и прослава на героите.

Антонка Каранджулова

Айтоските туристи ветерани отново в Пирин

Традиция стана айтоските туристи ветерани през месеците юли и август да посещават любимите си планини Рила и Пирин. Тази година по план бе предвидено посещение в Пирин. Група от 20 възрастни и деветгодишният Динко на 16 юли рано сутринта пристигнахме и се настаняхме в красивото планинско градче Добринище.

Петте дни, през които останахме там, бяха наситени с посещения на много забележителни обекти в района.

Първия ден, след като си починахме от нощното пътуване, посветихме на Добринище: разходихме се и разгледахме града, посетихме минералната баня.

На втория ден сутринта

потеглихме за Рилския манастир. Най-напред спряхме до с. Стоб и въпреки силния дъжд се изкачихме до Стобските пирамиди. Гледката беше величествена, а усещането – великолепно. Направихме снимки на причудливите скални и пясъчни образувания и продължихме към Рилския манастир. Разгледахме с възхита експонатите в музея на манастира, а в църквата запалихме свещички за здраве. Усетихме неповторимата атмосфера на това свято и зареждащо място.

Третият ден беше посветен на забележителностите около Добринище. Сутринта посетихме новоизграден параклис „Св. св. Козма и Дамьян“, а от поляните в близост до него си събрахме ароматни

билки. Продължавайки по пътя за хижа „Гоце Делчев“, спряхме до ресторант „Рибарника“, където обядвахме с рибена чорба и печена току-що уловена риба, а Динко си пробва късметта и хвана две пъстърви.

Четвъртият ден беше много различен. Решихме да отидем до Парка на танцуващите мечки в Белица, финансиран от Фондация „Четири лапи“ и фондацията на Бриджид Бардо. В информационния център на парка ни прожектираха филм за приетите в парка 25 мечки от България, Албания и Румъния. Екскурзоводката ни разведе из парка, показа ни обитателите му, назовавайки ги по имена, които се разхождаха спокойни и доволни.

Последният, пети ден от

престоият ни беше посветен на района около хижа „Вихрен“. Пристигайки пред хижа, видяхме колко много планинари вече се изкачват към най-високия връх в Пирин – Вихрен.

Нашата група потегли по посока на езерото Окоито. Въпреки многобройните комари се наслаждавахме на панорамата от върховете и каменни сипеи, клекове и малки ручеи. След кратка почивка и много снимки се върнахме в хижа, където също увековечихме присъствието си.

След обяд се разходихме до най-старото дърво – Байкушевата мура.

На връщане към Добринище

спряхме в Разлог и се разходихме в прекрасната градина с красиво езеро в нея. Не пропуснахме за пореден път да се насладим и на забележителностите на Банско.

Прибрахме се в Айтос, заредени с много енергия и с надежда да продължаваме да се наслаждаваме на красотите на нашата родина.

Мария Николова, КТВ - гр. Айтос

Летни емоции в Стара планина

Най-после дойде моментът, в който напълнихме раниците с най-необходимото и се събрахме с билет в ръка на жп гара Добрич. В град Карлово пристигнахме късно през нощта и тъй като нямаше какво друго да правим, се разположихме на пейките в чакалната да дочакаме изгрева. Сутринта с помощта на градския транспорт се придвижихме до град Сопот, където закусихме, пихме кафе, посетихме родната къща-музей на Иван Вазов, като не пропуснахме да си сложим печат в книжките от 100-те НТО, и поехме към лифта. С негова помощ се изкачихме в планината и, улисани в приказки, не усетихме кога пристигнахме на хижа „Добрица“. Настанихме се, обяд, и понеже бяхме недоспали - заслужена следобедна почивка.

Неделният ден ни посрещна слънчев и прохладен и следвайки правилото сутрин да се тръгва рано, в 7:00 часа бяхме нарамили раниците и след задължителна снимка пред хижа-та поехме към следващата цел - заслон „Орлово гнездо“. По обяд бяхме там, като пре-

ди това се отбихме до хижа „Дерменка“ за по чаша чай и кратка почивка. След обяда направихме разходка до връх Картала (1611 м н.в.), за да погледаме летящите скални орли, които гнездят наоколо.

На третия ден сутринта тръгнахме на запад към „Арка-тата на Свободата“ на Троянския проход и оттам - към хижа „Козя стена“. Вървейки по пътеката, ясното време ни предостави възможност да се любуваме на красивите планински долини и върхове и в северната, и в южната част на Стара планина. Знаейки, че край хижа-та растат еделвайси, следобедното ни занимание бе да се изкачим на една височина в близост до хижа-та, чийто северен склон е отрупан с красивото планинско цвете.

Във вторник сутринта се снимахме пред хижа-та и поехме към хижа „Ехо“. Преходът премина лежерно и приятно, а многобройните малинаци ни предоставиха чести поводи за кратки почивки. След обеда посетихме параклиса „Св. Троица“, а част от групата се изкачи на връх Юмрука (1819 м н.в.), откъдето се откриват

прекрасни гледки към резерват „Царичина“ и Тракийската низина.

Сряда сутринта ни посрещна с облачно време, но тъй като преходът към връх Вежен (2198 м н.в.) е в по-голямата си част на открито, това ни даде и повод за радост. Към обяд бяхме на върха, красиви гледки накъдето и да погледнеш, няколко снимки за спомен и надолу към едноименната хижа. Пристигнахме в хижа-та в ранния следобед, настанихме се и се отгдохме на заслужена почивка.

Шестият ден бе за почивка, но туристическото сърце трае ли да стои в хижа? Половината от групата решихме да слезем до близкото село Рибарица, а другата половина остана да релаксира край хижа-та и използваха хубавото време за разходка в околностите ѝ.

Петък сутринта нарамихме раниците и поехме към следващата хижа - „Бенковски“. Вървейки по каменния планински път, достигахме до високопланински кошари, откъдето си купихме домашно приготвено сирене и кисело мляко. Продължавайки към хижа-та, минах-

ме покрай интересен феномен - извор, който захранва малко езерце, което служи за напояване на домашни и дивни животни. Пристигайки на хижа-та, ни нагостиха с вкусна бобена чорба. Вечерта, като за последна вечер, запалихме лагерен огън и тук, разбира се, поздравихме любезните домакини с нашето мощно „3-4 НАЗДРАВЕ“.

На сутринта, след обилна закуска, изкачихме приятел на хижарите, който ни изво-зи до град Тетевен. Там имаме възможност посетим Историческия музей - част от

100-те НТО, да се разходим из централната градска част и градския пазар и към автогара-та, откъдето с микробус поехме към град Плевен, а оттам - с влак обратно към дома.

За жалост всичко хубаво има своя край и така дойде моментът, в който ние - туристите от ТД „Добротица“ - гр. Добрич, се сбогувахме със Стара планина и, заредени с много положителни емоции и енергия, се прибрахме у дома след това пътешествие, състояло се от 11 до 18 август.

Мирослав Кескинов

В памет на Капитан дядо Никола

На 2 август се навършиха 162 години от мъченическата смърт на Никола Филипов (Капитан дядо Никола). Всяка година на тази дата ние - туристите ветерани от КТВ „Моско Москов“ в гр. Лясковец, организираме поход-преклонение до с. Дончовци. С това доказваме своята признателност и уважение към Капитан дядо Никола и всички наши предци, дали живота си пред олтара на многострадалното ни Отечество, за да я има България.

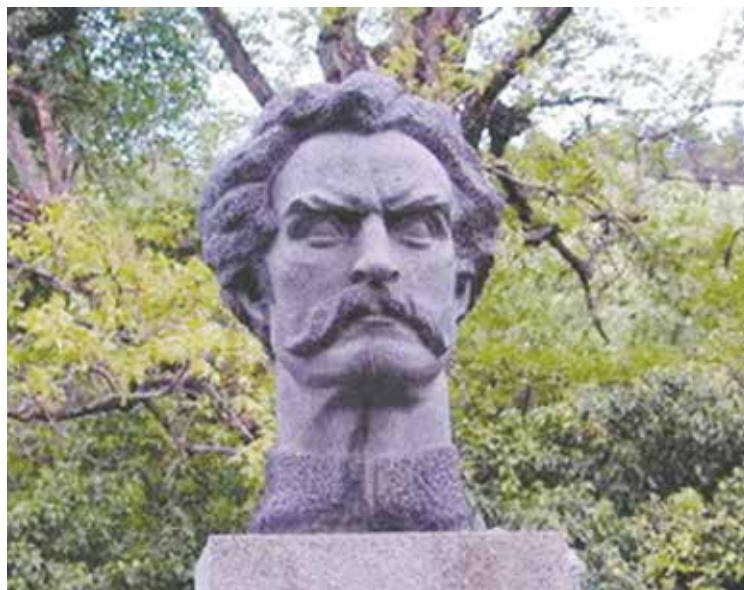
Да си припомним кой е Нико-

ла Филипов. Роден в Силистра през 1801 г., той отрано започва да чиракува в шивашки работилници. После отива в Русе, а оттам - в Браила. По време на Браилските въстания участва активно и намира своето поприще - борбата за освобождение. По време на Кримската война през 1853 г. се завръща в България и се установява във Велико Търново в хана на Хаджи Стамбоолу - бащата на Стефан Стамболов. Започва да шие грехи на българи и турци. Добре знаейки турски език, той научава, че в

турските казарми във Велико Търново има само 46 войници, които пазят 12 оръдия. В него узрява идеята при едно въстание да се нападне казармата и така да се снабдят с оръжие. Дядото на народния артист Константин Кисимов - Пандели Кисимов, на два пъти дава по 2000 гроша за оръжие, без сам да участва в съзакланието. Скоро Дядо Никола разбира, че Търново гъмжи от турски шпиони и гъркомани и решава да премести дейността си в Лясковец. Създават се комитети в Лясковец, Горна Оряховица, Долна Оряховица и околните села.

От уста на уста започва да се мълви за готвеното въстание. Мълвата достига и до Галиб паша - валията на Търново. Понеже в града няма войска, той се обажда на шумения валия - Омер паша, който разполага с голям гарнизон. Под съмнение привикват един от съзакланиците - даскал Никола Козлев, да го разпитат за готвената бунта. Даскалът се държи спокойно и с нищо не показва никаква съпричастност. Освобождават го, но на излизане Омер паша му казва да каже на комитетите, че ако не се приберат по къщи, ще изравни село Лясковец със земята. Междувременно идва вест от Крим, че Севастопол е паднал, Русия губи войната и няма кой да помогне на готвеното въстание. Всички комитети са известени и се взема решение да не се участва, тъй като въстанието е обречено на гибел.

През нощта на 27 срещу 28 юли 1856 г. край Петропавловския манастир над Лясковец се събират 13 души. Постапени са постове, за да не се излиза, но Никола Козлев се промъква и отива при малката чета, за да каже за решението да не се участва в бой. Дядо Никола казва: „Аз тръгвам, пък каквото Бог даде.“

Тръгвайки през селата към Трявна и Габрово, се събират около 400 човека, въоръжени с вили, коси и брадви. На 31 юли срещу 1 август въстаниците нощуват край Соколския манастир. На 1 август сутринта на Шиваровия мост край Габрово въстаниците са посрещнати от голяма хайка заптиета. Още в началото на битката слабовъоръжените селяни се разбягват. Остават да се бият само 13-те въоръжени мъже. В боя падат убити две заптиета, а двамата четници - Йорго Бояджийчето и Тодор Шустилата, са ранени и заловени от турците. По-късно и двамата са обезглавени в Търновския затвор. През нощта Дядо Никола се добрира до махала Дончевци на Трявна. Намира една плевня и, изтощен, ляга в сеното. Рано сутринта минава ратай, вижда спящия четник и казва на чорбаджи-ята, който го праща в Трявна да извика турците. Скоро те идват и отсичат главата на полусън-ния войвода. През нощта бъл-

гари пренасят окървавеното му тяло на около 50 метра, за да го погребат. Два паметника, обградени с буйни чешмири, пазят сянка на войводата.

Интересна е и съдбата на един от участниците във въстанието - поп Стоян Брусев. След разпръскването на четата той се добрира до Трявна, където се укрива при свой колега - свещеник в Трявна. През късната есен се прибира в Лясковец, където прекарва зимата. През пролетта на 1857 г. с помощта на един учител в Свищов се прехвърля във Влашко, а оттам в Бесарабия, където получава енория. По-късно изтегля семейството си - попадията и двете им дъщери. Завръща се в Лясковец през 1877 г. с освободителите. Доживява до 93-годишна възраст, като до последния си дъх (умира през 1903 г.) всяка година на 1 август ходи на Шиваровия мост в Габрово.

Христо Крачков,
председател на КТВ „Моско Москов“, гр. Лясковец

In memoriam

отличен познавач на планините, историк, увлекателен разказвач, с него времето преминаваше неусетно, с две думи - ГОЛЯМ ПЛАНИНАР.

Изказваме БЛАГОДАРНОСТ към спасителите, отзовали се на произшествието - Милен от гр. Сливен; Янко от гр. Айтос; Стефан от гр. Варна; Благо от гр. Разлог; дежурният от ПСС гр. Банско - Методи; Иван - хижар на заслон „Тевното езеро“; спасителите от отряда на гр. Банско (чиито имена не знаем); групата, придружила спасителната акция - Николай, Дияна, Пенка и гр...

Дълбок поклон пред паметта му!

Инж. Станчо Русев,
председател КПТ и ТС „Трапезица-1909“,
гр. Велико Търново

Из Рила – с планинарски хъс и неподправен възторг

Седемте рилски езера, водопадът „Скакавица“, празник на хижа „Скакавица“ и преход покрай Таш мандра и право надолу към Сапарева баня. Това беше поредната ни разходка в Рила планина. Има места, които със своята магическост и карат да се връщаме отново и отново. Едни от тях, разбира се, са Седемте рилски езера.

Група от туристи от ТД „Осогово“, гр. Кюстендил, Македония и Сърбия откри своето специално лично чувство пред красотата на Рилските езера! Всяко от езерата си има своя чар, но Окомото ни омагьоса най-много с уникалния си цвят, който няма как

да се предаде със снимка. И Бъбрека, чиято фина ограда от камъни подчертава правилната му форма.

„Сълзата е най-малкото езеро – около 7 декара. Окомото пък е най-дълбокото – 37,5 м. Рибното езеро е най-плиткото – едва 2,5 метра“ – повтаряха си тези, които ги съзерцаваха за първи път. Това бе един ден, събиращ в себе си хиляди емоции! По покана на нашите приятели от дупнишкото дружество „Рилски езера“, гр. Дупница, и тази година се включихме в празника на хижа „Скакавица“ – най-старата хижа в България. След кратка разходка до Скакавишкия водопад започна празникът на хижата. С много

песни, танци и емоции преми-на веселбата.

На следващия ден нашите домакини ни поднесоха поредната приятна изненада. Преход под връх Кабул, Таш мандра и право надолу към Сапарева баня. Но чудесните гледки, закачки, захласнати в бране на боровинки, ягоди, билки и гъби, не усетихме тежкия път.

Вкусили от красотите на Рила, ние отново бяхме докоснати от тази магия. „Гледките бяха неземни. Ще дойдем отново и отново тук!“ – обещахме си всички.

Силвия Михова,
секретар на ТД „Осогово“,
гр. Кюстендил

Празник на Рила

На 4 и 5 август – събота и неделя, след дългото гъндровно лято, най-после грейна слънце за традиционния Празник на Рила. Сякаш всичко се отприщи и мало и голямо пое към кабинковия лифт на Боровец за Ястребец и по Мусаленската пътека. Дългоочакваният празник на любимата планина вече обещаваеше вълнуващи преживявания за хилядите туристи от близо и далеч, дошли за поредната среща с красивата природа и за традиционно масово изкачване на Балканския първенец връх Мусала.

Още от събота по пътеките вървяха към върха и слизаха хора от различни възрасти и националности. Най-малкият турист, който тръгна към рилския исполин, бе Иван Димитров от Добрич, на годинка и половина, който се бе настанил удобно на гърба на баща си. А най-възрастният, Величко Вълчев от сливенската група на ветераните туристи, пък бе на 90 години. Той беше стигнал пръв и седна да послуша тиролска музика и да се порадва на хубавия летен ден, изчаквайки групата. Преминаха и самоковски млади туристи, водени от самоковската атлетка с много медали от различни големи състезания Изабела Крамарска. Две момичета водачки – А. Търчанова и И. Крумова, поежа желязите да покорят връх Мусала.

В празничната програма, организирана от Народно читалище „Младост – 2003“, се включиха Хорът на ветераните туристи при Туристическо дружество „Рилски турист“ с ръководител и корепетитор доайенът на планинарската песен бай Боре Стрински, както и децата от ДМФ „Камбанки“ при читалището, а в конкурса по рисуване участваха деца от школата по рисуване, деца туристи

и гости на хижа „Мусала“. Най-добрите получиха награди, а за всички останали имаше лакомства, осигурени от спонсори и от самоковското туристическо дружество.

Празничен поздрав към присъстващите на празника на планината поднесе председателят на туристическото дружество в рилския град адв. Ваня Стефанова.

Имаше много организирани младежи в групи от Велико Търново, София, Плевен, Асеновград, Долна баня и други населени места. Всички много се зарадваха на песните на децата. Дори потропваха в крак на песента „Марина“ в изпълнение на Марина Бочева, а в дует с Маргарита в изпълнение на „Катерино, моме“ направо зейнаха от удоволствие. Публиката беше доста млада и се радваше от сърце на празника.

Само в съботния ден около 3000 души преминаха през планинския маршрут на Мусаленската пътека до хижата, а някои покориха и рилския първенец.

Планинари от КПТ и ТС „Трапезица-1909“ изкачиха 6-те върха с над 4000 м н.в. на масива Монте Роза в Италианските Алпи

От 4 до 12 август група от 13 планинари, водени от Роман Сидоркин и Йордан Върбанов, въпреки нестабилното време успяха безпроблемно да се „разхождат“ в масива Монте Роза, на границата между Италия и Швейцария. Част от групата, пренощувайки в хижа „Гнифети“ (3647 м н.в.) и хижа „Маргарита“ (4554 м н.в. – най-високо построената сграда в Европа), успяха да изкачат 6-те върха с над 4000 м н.в., в това число и най-високия – връх Цамцаун (4574 м н.в.).

Разпускаяки от постигнатия успех, групата е направила еднодневна „разходка“ по Вия Ферата „Бокете Алте“ в района на гр. Аланя Валсезезия, Италия.

От 4 до 12 август група от 13 планинари бяха в Северен Пирин по следния маршрут: хижа „Яне Сандански“ – хижа „Беговица“ – заслон „Тевно езеро“ – заслон „Спано поле“ – хижа „Яне Сандански“ /хижа „Вихрен“. Групата бе водена от Бранимир Рибаров (чичо Бранко), чието сърце спря да тупти на 8 август, на 63 г., на заслон „Тевното езеро“, и завинаги остана в центъра на Северен Пирин. Бог да го прости. Той бе заместник-председател на клуба ни. Напусна ни един дългогодишен ГОЛЯМ ПЛАНИНАР...

От 28 юли до 4 август 40 планинари бяхме в най-високите наши пла-

нини – Рила и Пирин.

Рило-Пиринската група бе от 8 участници, водени от Николай Николов и Валентин Тотеф, по следния маршрут: хижа „Заврачница“ – хижа „Грънчар“ – хижа „Рибни езера“ в Рила и хижа „Демяница“ – хижа „Вихрен“ – гр. Добринище в Пирин.

Останалата част от групата ни бе в Северен Пирин, водена от Станчо Русев – председател на КПТ и ТС, по следния маршрут: хижа „Безбог“ – заслон „Тевното езеро“ – хижа „Беговица“ – хижа „Синаница“ – хижа „Вихрен“ – гр. Добринище.

Въпреки неблагоприятните атмосферни условия успяхме да видим красотите на нашите високи планини и доколкото ни позволи – да изкачим емблематичните им върхове. Последният ден бе за разпускане, ба-сейн и други глезотийки в гр. Добринище.

От 14 юли до 6 август за трета поредна година бе проведен поклоннически поход „Св. Иван Рилски“ (по пътя на мощите на светеца) от гр. Велико Търново до Рилския манастир. В него взеха участие общо 130 човека, някои от тях се включваха поетапно, водени от нашия планинар Паскал Пиперков.

Инж. Станчо Русев,
председател на КПТ и
ТС „Трапезица-1909“

Поход до хижа „Венетица“

Долнобанските туристи от дружество „Ибър“, с председател Елена Сухарева, отбелязаха тази година традиционния празник на любимата си Рила с поход до високопланинската си хижа „Венетица“ на 1400 м н.в.

Желанието им да изкачат своя връх-патрон Ибър в Североизточна Рила и да посетят спортното градче на Белмекен този път се провали поради обективни причини, но затова пък срещата на 20-те планинари с красивата рилска природа в слънчевия неделен ден бе повече от вълнуваща и незабравима.

От Долна баня до най-новото село в страната Свети Спас в ранната утрин планинарите стигнаха с личните си автомобили и оттам след близо тричасов пре-

ход те поздравиха своя високопланински дом – новата и старата хижа „Венетица“.

Набързо бе стъкмен огънят и сложена скарата, а за празничната трапеза бе направен и традиционният долнобански ръжен с чужка-пръжка.

След вдигнатата наздравница от председателката Елена Сухарева всички хапнаха от вкусните кюфтета и кебапчета, печените чушки и сланина, мезейки с мешаната лятна салата от домашни зеленчуци.

Слизайки от родната планина, долнобанските туристи разпуснаха на кафе, чай, сок и бира в барчето на базата за отдих „Секвоя“ в село Свети Спас, а на раздяла всички се поздравиха с чудесно прекарания неделен уикенд сред красивата рилска природа.

Поход из величествената Родопска планина

На 24 и 25 юли 2018 година жените туристки от Клуб „Орли“ при ТД „Орлово гнездо“ – Казанлък, потеглихме на поредното пътешествие из красивата и величествена планина Родопи. Казанлък, Пловдив, Асеновград, Чепеларе, Проглед, Рожен, Момчиловци, Хайдушки поляни, Смолян – това беше маршрутът.

В Чепеларе направихме импровизирана среща с писателя Димитър Златев и неговата съпруга, които са приятели на нашия клуб от много години. Топла, вълнуваща среща.

От Пампорово се отклонихме за Орфеевите скали, намиращи се под връх Снежанка и Кулата. Тръгнахме при гъста мъгла, не се виждаше почти нищо, много хора ни съветваха да не тръгваме, но ние смело поехме по пътеката. И стана чудо - мъглата започна да се вдига, даже и слънцето се показа. Качвайки се на скалите, останалите без дъх, очаровани от чудната гледка. Легендата гласи, че Орфей е черпел вдъхновение за песните от гледките, разкриващи се от скалите. Седял и свирел на любимата си арфа, а песните му се носели по целите Родопи, всичко притихвало - природа, хора, животни.

От високите Орфееви скали се виждат като на длан Смолянските езера, пръснати по долината на река Черна. „Орфей е тук като сълза и нота, стоз-

вучие в Родопски небеса“ (Н. Гугов).

От там се насочихме към следващия обект на нашето пътешествие - с. Момчиловци, село, което впечатлява с чистия си въздух, с 27-те си параклиса, с къщите за гости, които предлагат уют и топлина, с многото цветя. Целта ни беше да достигнем до Кърджалийски камък, за който има пряка пътека, но изследователският дух отново се събуди у нас и затова поехме по пътеката към Дупчов камък. От там през тревя, промушвайки се през паднали дървета, стигнахме и до Кърджалийски камък. Образуването на скалата е отпреди 30 милиона години. Отпред, пред камъка, има текст на песента „Тръгнал е Тодьо на гурбет да иде“. Прочетохме и сказанието за

името на скалата. Запахме песента и гласовете ни литнаха от високото към село Момчиловци.

От Момчиловци потеглихме за Хайдушки поляни и къща за гости „4*4 - вила Марина“, където предварително си бяхме запазили места за спане. Тук бяхме посрещнати сърдечно от домакините - Марин и Емилия. Настанихме се по стаите, кратка почивка и към 19 часа слязохме в столовата за вечеря. Представихме на нашите домакини дейността на нашия клуб, благодарихме си взаимно за осъществяването на след кратка пауза - нова изненада... зазвуча родопска гайда на гайдаря Костадин, Марин с акордеона и Бисер с тамбурата, а двете певици, участнички дълги години в ансамбъл „Родопи“ – Смолян, Емилия Царева и Соня Калоферска, огласиха залата с родопските песни, които една след друга звучаха до късно. Това могат само родопчани с техните открити сърца. Очаровани, опиянени, слушахме притихнали - имахме чувството, че присъстваме на концерт. Благодарим ви, мили хора, за тази вълнуваща вечер, която няма да забравим.

Сутринта се отправихме към микробуса, а Марин разпъна акордеона, Емилия и Соня запяха родопските песни - и така, докато потегли микробусът. Сърцата ни бяха изпълнени с много топлина, с много благодарност.

От там се отправихме към Смолян, където бяхме запланирали да посетим Каньона на водопадите, най-близкия - Орфей и гроба на големия творец, орфеист, аргонавт, родолюбец, певец на Родопска планина и приятел скъп на нашия клуб - Никола Гугов. По пътя, пътувайки за Смолян, без предварителна подготовка споделихме спомени, четохме стихове, отгадохме

почитта и уважението си към него. В Смолян първо се отправихме към гробището. Сърдечно благодарим на г-жа Надя Речникова и Жоро, които направиха всичко възможно да стигнем до там. Положихме букети от горски билки - кантарион, мащерка - любима билка на г-н Гугов, полски цветя. Приятно бяхме изненадани, когато видяхме цъфналата казанлъшка роза (бяхме я изпратили по Елена Хайтова - съпругата му, с молба да бъде засята на гроба). Днес тя цъфти там - символ на нашето уважение и обич към Никола Гугов. И макар че не е сред нас, той живее със своите книги и стихове в нас.

От там се отправихме към Каньона на водопадите и към последната точка от нашето пътешествие - Астрономическата обсерватория на Рожен.

И така неусетно изминаха двата дни, наситени с много красота и емоции.

Христина Банова,
Клуб на жените
туристки „Орли“
при ТД „Орлово гнездо“,
гр. Казанлък

Музиката на дъжда и на душата

Дългоочакваният период от време за туристите от ТД „Осогово“, град Кюстендил, 24-29 юли настъпи. Предстоеше екскурзионно летуване в Рила планина. Прогнозата за времето в дните преди събитието беше апокалиптична – 6 дни гръмотевични бури и много дъжд. Кошмарно!

Маршрутът ни беше: Кирилова поляна, хижа „Рибни езера“, хижа „Грънчар“, хижа „Заврачица“, хижа „Чакър войвода“, Боровец. На 24 юли сутринта в 8.00 часа всички бяхме готови за приключението – раници, щетки и туристи се намираха в автобуса. Потеглихме!

Първата ни спирка беше на Рилския манастир, където запалнихме по свещица за здраве и хубаво време. Скоро след това се озовахме пред бунгалата на Кирилова поляна, където трябваше да преспим първата вечер. И хоп – изненада! Нямаше никого! Никой не ни чакаше, нито ни посрещаше... Бунгалата бяха заключени и изглеждаха занемарени. Почакахме около половин час и решихме да тръгнем към следващата хижа по пътя ни – „Рибни езера“. След по-малко от 5 часа, играейки си на криеница с дъжда, бяхме в хижата. Настаниха ни в бунгалата и с нетърпение зачакахме вечерните часове, отредени за китарата и песните.

На другия ден групата се раздели на две: едните се разходиха до Сврагливото езеро (най-голямото високопланинско езеро на Балканския полуостров) преди обяд, а другите след обяд. В крайна сметка и двете групи бяха почти еднакво мокри. Това повиши настроението преди втората концертна вечер на 2300 метра надморска височина.

На третата сутрин поехме по дългия маршрут до хижа „Грънчар“ в 7.30 часа. Наслаждавахме се на чудните гледки към връх Канарата, връх Вапа, връх Ко-

вач. И там някъде около последния връх се появи дъждът – тих, непретенциозен и упорит. Отново в действие влязоха дъждобраните – и така до хижата с едноименното езеро пред нея. Вечерта отново китарата извиси глас, въпреки негостоприемния хижар и неадекватното му поведение.

Предстояха ни още два дни с прекрасни гледки. В първия тръгнахме по Кайзеровия път към хижа „Заврачица“ и успяхме да изпреварим дъжда с минути. Посрещнаха ни с курбан, раздаден за здраве от хижарите. Настаниха ни и започна най-веселата част, релаксиращата.

През втория ден отново изпреварихме дъжда до хижа „Чакър войвода“. Изключително гостоприемното посрещане ни настрои за много песни вечерта в дъжда. В тъмното се разрази гръмотевична буря, колкото да напомним, че и този път минахме между капките. Музиката на душата и на дъжда се сляха в обща симфония за китара и туристи. Чувствахме се щастливи от поредното приключение, заредило ни с енергия, здраве и увереност, че щом природата може да бъде толкова грижовна и обичайка, и ние, хората, сме длъжни да правим същото...

На другата сутрин, неделя, 29 юли, изчакахме дъжда да приключи и в 8.30 часа тръгнахме към Боровец, всеки притиснал своите преживявания в хербария на безценните си рилски спомени.

След по-малко от три седмици предстои следващото ни екскурзионно-музикално летуване в Пирин и затова, когато вече бяхме в автобуса на път за Кюстендил, някой прошепна: „Довиждаме, Рила! Добре дошъл, Пирин!“

Любомир Младенов,
водач към ТД „Осогово“, гр. Кюстендил

С благодарност към ТД „Родопея“

Уважаеми приятели, за нас е удоволствие да споделим с вас как успяхме да зарадваме едно семейство, което много е изстрадало. Неговата съдба е жестока. Фернандо – баща на двегодишната Лола, остава неподвижен след тежка катастрофа в Мадрид. Той и съпругата му, заедно с дъщеря си, ни гостуваха в Етрополе. Фернандо е бил председател на един от големите клубове по волейбол в Мадрид, планинар, планински водач, алпинист, треньор по волейбол, но за жалост със злощастна съдба. Посетихме достъпните за него места в София – Храм-паметник „Александър Невски“, църквата „Св. София“, разходихме го в центъра на столицата. Тъй като е и спелеолог, успяхме да посетим и Проходна пещера „Очите“. Но най-очарован и удовлетворен Фернандо бе от посещението си в Родопите и двете ждрела – Буйновското и Триградското, както и Ягодинската пещера. Той остана изненадан, че в България има пещера, която е пригодена за хора с увреж-

дания в опорно-двигателния апарат. От името на семейството на Фернандо и от свое име поздравяваме хората, които направиха Ягодинската пещера достъпна за всички. Доброто обслужване и вниманието на хората, които работят там, се допълва и става чудесен синхрон с красотата на прекрасната Родопска планина. Благодарим и за гостоприемството и доброто обслужване в хижа „Тешел“.

Пожелаваме на ТД „Родопея“ все така неуморно, с доброта и желание да работи и да изпълва с дела заветите на Алеко Константинов, патрона на Българския туристически съюз.

С уважение: Симона, Юри, Лили, Габриела, Катю, Мария, Катерина, Теодор, Даниел и др. от ТД ТСЕ Етрополе и от името на Фернандо Кабанеро Родригуез, Лола Кабанеро Блитз и Наталия Санчес Блитз

Евстати Дочев, дъщеря му **Яна Дочева** и съпругата му **Вергиния Дочева** са носители на златна значка. Семейството събира печатите от 2015 г. Всичко започва от лятна-

та им почивка в Балчик, когато посещават Ботаническата градина. Запленени са от Ягодинската пещера и от пещерата „Дяволското гърло“.

Един ден сред красотите на Врачанския Балкан

Времето стана подходящо за малки разходки и излети. И туристите от КТВ – Враца, разбира се, не го изпуснаха, изпреварвайки започващите августовски жеги. Балканът над Враца може да бъде отличен избор за еднодневни или няколкодневни излети и разходки. И ето, реченото стана сторено. Желаящите за разходка и излет, с раничките за подкрепа, се отправиха към манастира „Св. Иван Рилски (Пустни) - Касинец“. Това е едно от любимите места за разходка в планината, което особено привлича със своето спокойствие и усещане за единение, много е красиво, с прекрасни гледки, тихо и спокойно е и за нас е единствено и неповто-

римо. За някои маршрути беше познат, бяха посещавали манастира и бяха бродели из околността, но това не беше пречка отново да посетят това свято място, „тази благословена земя под стъпките на Рилския чудотворец“.

Според посещаващите това място, това е „манастир, кацнал на малка планинска поляна върху голяма скала! Ето, това е гледката, на която можете да се насладите във Врачанския Балкан“.

Сега да разкажем за самия манастир, разположен на малката поляна в горния край на един от стръмните долове, спускащи се към Врачанското поле. Самата поляна е заобиколена от отвесни стръмни скали, в основата на които има

пещера, върху стените на която са изписани сцени от житието на св. Димитър и св. Нестор, запазени са следи от скални икони с образите на св. Иван Рилски и св. Йоан Богослов. Стенописите датират от 12-13 век. Пещерата е Постницата и до нея се стига трудно без помощта на стълба. В пещерата в малка скална ниша е изградена малка църквичка, върху свода на която все още може да се разпознае фигурата на Христос Вседържател. Легендите разказват, че това е най-старата част на манастира – тук живял четирисет дни в пост и молитви най-почитаният български светец свети Иван Рилски, хранил се с трева и живее сред дивите зверове наоколо, които около него

били смирили и скалата сама се отворила, когато той тръгнал към Рила планина.

Манастирът е един от най-малките във Врачанската епархия, но това не пречи да е посещаван през всички сезони. Принос за все по-голямата му популярност в началото на 20 век имат врачанските туристи, за които пътят до него и околността става един от любимите маршрути за тях и техните гости.

Доиде времето за почивка и тя задължително е в прохладната беседка на манастира. Там има и чешмица с 4 чучура, с 4 различни послания към хората. Време е за обяд. И сякаш не ти се иска да си тръгваш, в приятната компания на колегите туристи, непринудената

обстановка и прекрасната гледка. Чувството е несравнимо. Не усещаш как минава времето. И отново по обратния път, в приказки, разкази за предишни разходки и по-големи преходи, бране на билки и горски цветя.

И ако решите вашата следваща разходка да е по тези места, на 12 км

от Враца ще видите отбивка, след която пътят ще ви заведе до един малък манастир, сгушен в една от дванадесетте дупли на северния склон на Врачанската планина. Не пропускайте, ще бъдете очаровани!

Соня Латова,
КТВ – гр. Враца

Туристически информационен център трябва да има в Исперих

И днес забелязвам пред Паметника на основателя на българската държава хан Аспарух в центъра на града да се съдят непознати хора, които явно не са от Исперих. Тръгнали са на екскурзия и желаят да научат за културно-историческите забележителности в района. Няма от кого да получат информация и след малко си тръгват. Имал съм случаи, когато съм разказвал на гости от други градове историята на града, на архитектурно-скулптурната композиция „Хан Аспарух“. Рецитирал съм мои стихотворения за града на Хана, за Мемориала на убитите воители, който е наблизо.

Необходимостта от туристически информационен център ме подтикна да изляза с предложение, което споделих с бившия и настоящия кмет на града за нуждата от такъв център. Подходящи за тази цел общински помещения има. Едно от тях е бившата сграда на Основно училище

„Христо Ботев“ в центъра на града. Другата е сградата на закритото Радио Исперих на ул. „Ал. Стамболийски“ № 4, която беше ремонтирана преди две години и е с няколко помещения, но стои празна. Тя също може да се използва за офис на туристическия информационен център. Той ще спомогне за популяризирането на града като туристическа дестинация, на местата за настаняване, заведенията, които могат да се ползват от гостите. Да се предоставя информация за пешеходни маршрути до Тракийската царска гробница при с. Свещари. Може да се осъществи представянето на цялата Исперихска община. От туристическия информационен център гостите на града ще научават за най-интересните културно-исторически обекти в района. Те ще получат подробности за символите на Исперих – Паметника на хан Аспарух и Мемориала на уби-

тите във войните, за известни хора, родени в града, като Теодосий Спасов, Христина Ангеланова, Петя Йорданова и други, както и за техните успехи.

Ще припомня, че в гр. Елена има безплатен гид, който разглежда посетителите на града. Може и тук да се предлага услугата „Безплатен гид“ за туристическите и природните забележителности в района. Тя ще обогати познанията на гостите и те ще останат доволни.

Туристически информационни центрове има на много места в страната – във Варна, Русе, Велинград, Малко Търново, Каварна, Петрич, Елена и др. В центъра ще могат да се предлагат и пощенски картички, магнитчета със снимки от града, сувенири, пътни карти и др. Той ще може да съдейства за популяризиране на местните традиции и обичаи. Гостите ще могат да се насочат към Историче-

ския музей, Етнографската къща, Музейната експозиция, Тракийската царска гробница в Историко-археологическия резерват „Сборяново“, свещеното място Демир Баба теке, Свещоливицата в с. Свещари, Къщата с гърворезбите и Замъка в с. Малък Поровец, хижа „Ахинора“, единствената действаща вятърна мелница край с. Белинци, предполагаемата столица на гетите Хелис и др. Исперихчани и гос-

тите ще могат да получат информация за културните и спортните събития в града на Хана. Ще може да се осъществява и екскурзоводско обслужване на туристи и атракционни услуги, от които има необходимост. По този начин ще се увеличи потокът на гостуващите в района и интересът на чуждестранните туристи.

Ангел Николов,
гр. Исперих

Калина Ризова е на 18 години от София и е носител на златна значка от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“, а нейната братовчедка Мари Атанасова е на 7 години и сега е започнала да събира печати. Калина се е включила в движението, когато била първи клас, сега първокласничка ще бъде Мари и получава шафетата от каква си.

Най-трудният обект за Калина е бил Музеят на мозайките в Девня заради неудобното работно време, а най-екстремното преживяване е било свързано с изкачването на връх Ботев.

Жанет Мъхова получи своята златна значка и тази на Мирослав Тончев. И двамата са от София. Включили са се в Националното движение „Опознай България – 100 НТО“ през октомври 2017 г. и за по-малко от една година са събрали над 100 печата! С много желание и интерес са посетили обектите от движението. За Жанет незабравим спомен остава посещението ѝ в Политехнически музей в София.

Омаята на Рогопите

За пореден път туристи ветерани от ТД „Сърнена гора“ тръгват към любимите Рогопи. Настроението е приповдигнато, в очакване да се докоснем отново до нейните красоти. Спираме за кратко в Цалапуца. Тук винаги има вкусна супа и ароматно кафе, поднесено с усмивка. Малкото пазарче ни привлича с пресни плодове и зеленчуци. Усмивнати и любезни хора. Още тук те връхлитат спокойствието на този благ край, но трябва да продължим. Пътят се вие между гори, промъква се между скалите, а небето сякаш е прорязано. Усещаш се прохладата на реката и свежестта на зелената. Минаваме язовир „Кричим“, а после спираме на комплекс „Чилингир“. Пред нас е язовир „Въча“ с живописните си склонове и приказни къщички, накацали по водата.

По пътя Девин-Триград е природната забележителност Триградското ждрело - величествено и красиво! Наставяме се в хижа „Триградски скали“. Пред нея плавно тече Триградска река. На входа висока, кичеща роза протяга клони за прегръдка. Ползваме се от услугите на ресторанта, познат ни с вкусната рогопска кухня и гостоприемния персонал. С добродушна, широка усмивка снажният касиер с малко хлопатарче известява, че поръчката е изпълнена. Е, как да не похапнеш?

Най-нетърпеливите бър-

зат да приключат с обяда и тръгват пеша към пещерата Дяволското гърло. Наслаждаваме се на гледките, които са ни обградили. Като дългогодишни туристи познаваме добре пещерата, но всеки път възхищението е голямо. През Неогена и Кватернера коритото на река Триградска се е вдълбало дълбоко в планината. Вследствие на пропадане на земните пластове се образувала тази пещера - един от феномените на ждрелото. Усмивната млада екскурзоводка ни повежда по сто и петдесет метровия тунел към залата, която може да побере катедралата „Св. Александър Невски“. Отвсякъде грохот на бучащите води от водопадите - най-големият е висок 42 м. Титаничен тътен, мощни водни стихии, невероятен красив подземен свят! Изслушваме легендата за Орфей, проникнал в подземното царство на Хадес, за да спаси своята любима Евредика. После по стълбите (около 300 стръмни стъпала) минаваме покрай бучащите води на подземния водопад и излизаме от Дяволското гърло. На път ни посреща ослепителна небесна светлина и жарко слънце. На връщане разглеждаме Музея на мечката и продължаваме към с. Триград. Влизаме в селото с белите къщи, китните дворове, билките и гружелюбните жители. Кратки размисли и неусетно денят бавно гасне зад планинската

черта. Връщаме се в хижа и си споделяме видяното. Реката хвърля своите звънливи ноти от някаква непонятна мелодия и ни приспива като възшебница.

В ранното утро слънцето захва рамката на прозореца - очертава се още един прекрасен ден. Малка група тръгва пеша към връх Св. Илия, а другите ще продължат с автобусчето до Ягодинската пещера. Дългогодишният ни опитен водач Николай Колев ни повежда по екотеката и започва изкачване, спускане, пак изкачване... Маркировката е добра и се потапяме в красотите на Рогопа планина - всичко е тучно, зелено и спокойно. Горите сякаш са безкрайни и намятат разкошно цели вериги. Под краката ти се претъркулват камъчета, поглеждаш в малките неща - тревички, мравки. Жужат мушици и ухае на мащерка. Искати се да се излезнеш до нея, забил поглед в синевата на рогопското небе.

Върхът е вече близо и малко преди билото се разминаваме с друга група, която е използвала услугата на джип-такси. Лицата им сияят доволно от силните емоции.

Вече сме на върха (1560 м н.в.) и панорамната площадка „Орлово око“. На 600 м под нея се вие живописното Буйновско ждрело. Гледката е великолепа - омайна красота, гаряваща простор, свобода и хармония. Пред нас се разкри-

ва красотата на ждрелото, голяма част от Рогопите, извитите снаги на Рила и Пирин. Още по-далеч, на юг, се виждат гръцки планини, а на север - Стара планина.

Трудно откъсваме поглед от тази безбрежна прелестна картина. За да удължим срещата си с нея, трима от нас се спускат по стръмната пътечка към село Ягодина, а двама се качват на спрелия надвисокопроходим автомобил. Тръпката е голяма! Екстремно преживяване!

Обзема ни чувство на лекота, пробудена отдавна отминала младост и жадния за приключения дух на туриста ветеран. Агренин на колежа и гледка без граници!

През това време голямата група е разгледала най-дългата рогопска пещера - Ягодинската (7500 м). Един красив подземен свят, формиран в продължение на милиони години. Изобилие от причудливи

образувания: пещерни бисери, сталактит, висящ сталактон, „леопардова кожа“, драпери и др.

Всички отново сме заедно и спираме за малко в с. Ягодина - тихо село, сгушено в дуплите на връх Св. Илия. И тук спретнати къщи, подредени дворчета и много цветя.

Време е да се връщаме, а не ни се иска. Покрай прозореца ми препуска борове, толкова стройни, сякаш се опитват да стигнат небето. Очите ми продължават да се взират по познатия път - какво ще се покаже зад скалата, какъв бяга извивотото поточе. Не си се върнал у дома, а мислиш за нови походи. Нахлуват спомени или бъдещи планове за нови планински пътеки, за някъде там, където душата на туриста се чувства свободна.

Донка Генчева,
ТД „Сърнена гора“,
гр. Стара Загора

Пирин за всички с ТД „Стратеш“

От 11 до 15 август ТД „Стратеш“, Ловеч, проведе своите традиционни летни походи в Пирин. 65 туристи на възраст от 11 до 74 години в три лъча пребродиха любимите места в най-високата част на планината - Северен Пирин: района на Бъндеришкия циркус, изкачен по първенецът на Пирин връх Вихрен, 2914 м, в чудесно за мраморното било на планината ясно време, както и съседните Кутело I и II, 2908 м, преминат бе страховитият скален ръб Кончето - 400 м дълга седловина на 2810 м височина, с почти отвесни 400 м склонове, връх Бански Суходол - 2884 м, Байови дупки до хижа „Яворов“. Посетихме големите циркуси Василашки, Валявишки, Поповоезерен и Бъндеришки, Белемето с красивите ледникови езера в тях,

изкачихме върховете Тодорка - 2746 м, Муратов връх - 2669 м, Голям Полежан - 2851 м, Безбог - 2645 м, Джано - 2668 м, Джангал 2730 м. Нощувките бяха в гостоприемните хижи „Безбог“, „Пирин“, „Беговица“, „Демяница“, „Бъндерица“ и „Яворов“. Водачи бяха Светослав Генков, председател на дружеството, и опитният Михо Гарибски. На върховете и портите получавахме от тях информация за всичко в гледката. На хижите имаше вкусна храна, топла баня (без хижа „Пирин“), а на по-ниско разположените - и Интернет. Обядвахме на Тевното езеро най-вкусните супи и кисело мляко с боровинки. Петте дни сред облаците и високите върхове на Пирин бързо отлетяха. Останаха спомените за катеренето

по металните въжета над пропастите между великаните на Пирин - върховете Кутело и Бански Суходол, минаването през високите порти, откриващи великански гледки към циркусите и прекрасните сини и бистри, ледникови езера, нежните пирински цветя, смело растящи сред мрамора по високото край пътеките. Пирин е една вечна, спираща дъха емоция. На връщане към Ловеч преминахме край Рила, Верила, Ви-

тоша, пресяхоме Стара планина. Останахме в очакване на следващите прояви.

Текст и снимка:
г-р Дарина Петрова

„100 км за 24 часа“ по билото на Централен Балкан

Представители на Туристическо дружество „Стратеш“, Ловеч, за

пореден път взеха участие в националния високотопански поход „100

км за 24 часа“ по главното Старопланинско било с четирима свои екстремни туристи: Детелина Иванова и Цветомир Цолов (6 поредни участия), Петя Николова (4 участия) и Петър Петров.

Походът се провежда за 16-а поредна година. Организатор е Станислав Стоилов. Стартът бе на 27 юли в 05:00 часа от хижа „Мазалат“, а финалът - на хижа „Ехо“. Очакваха

човека и въпреки мрачните прогнози за дъжд и гръмотевици бури, това събитие, добили голяма популярност, събра 59 участници, а до финала стигнаха 34, сред които и четиримата наши туристи. Заслужават поздравления! И специално Петър Петров, който като дебютант се справи отлично, изминавайки разстоянието за 12 часа. „Времето беше променливо, валя дъжд на връх

Ботев, изля се порой на хижа „Добрила“, наложиха се изкачване поради мъгла и гръмотевици“, сподели участничката Детелина Иванова. Маратонът „100 км за 24 часа“ е сериозно изпитание за физическата и психическата подготовка на участниците, свързано с преодоляване на стръмни терени и големи разстояния по билото на Балкана в рамките на едно денонощие, включващо горещ юлски

ден. „Искам да обърна внимание, че това не е състезание. Ненаправно навсякъде думата поход е акцентирано употребявана. Ударението при това мероприятие е върху издръжливостта, духа и волята. А не върху скоростта и състезателния характер“ - каза организаторът на проявата.

Д-р Дарина Петрова
Снимка:
Детелина Иванова

80 години от първото алпийско изкачване на Северната стена на връх Малъовица

На 18 и 19 август бяха чествани 80-годишнината от първото алпийско изкачване на Северната стена на връх Малъовица по тур Класически, състояло се от 21 до 23 август 1938 г. от Константин Саваджиев (Бай Коце) и Георги Стоименов. Маршрутът, наречен „Класически“, и досега представлява интерес за напредналите катерачи и алпинисти.

На 19 август 2018 г. в 10 часа сутринта на Втора тераса пред Камъка с паметните плочи на загиналите по света и у нас видни български алпинисти, планинари и

туристи, присъстващите сведоха глава в едноминутно мълчание: тази година се навършиха 57 години от трагичната гибел на тримата български алпинисти на Безенгийската стена – Цанко Банзиев, Йордан Мачирски и Радко Бреянов (19 август 1961 г.).

На възпоменанието присъстваха представители на Българския туристически съюз, Българската федерация по катерене и алпинизъм, Сдружението на ветераните алпинисти и Ски школа „Мачирски“, както и известните български алпинисти Дойчин Боянов, Кънчо Долап-

чиев, Елисавета Първанова, Дамян Чолпанов, Георги Петров, Елица Павлова, Георги Топалов и др. Зорница Радонова – изпълнителен секретар на БТС, връчи Поздравителен адрес до участниците. Алпинистът доц. Сандю Бешеф бе облечен с тениска с надпис на гърдите „19.08.1961 г.“.

Връх Малъовица отново се зарадва на любовта на изкачилите се алпинисти и участници, които пребиваваха в района на Малъовишката долина, хижа „Малъовица“ и УЦ „Малъовица“.

Текст и снимка: Елисавета Първанова

Жив е споменът за тях

Жив е споменът за Людмил Янков. На 11 август 2018 година щеше да навърши 65 години. Роден е на 11 август 1953 г. Завършва ВЛТИ в София през 1978 г. Установява се

да живее в Кюстендил. Работи в управление „Архитектура и благоустройство“ при ОНС в Кюстендил. Занимава се с алпинизъм от 1976 г. в дружество „Акаде-

мик“, София. От 1979 г. е в националния отбор по алпинизъм и нещатен треньор на алпийския клуб в Кюстендил. През 1982 г. изкачва северната стена на връх Матерхорн, а през 1983 г. – връх Айгер. Покорява връх Гросглокнер – 2 пъти по тура „Палавичини“ в Австрийските Алпи, както и стени в Доломитите, връх Чивета (1980) – по тура „Филип флам“, връх Чима Овест, връх Чима Пиколисима – по туровете на Касин, връх Мармолада, връх Елбрус (1980, 1982 и 1983) в Кавказ, откъдето прави първото спускане на българин със ски, в Памир (1982) – върховете Ленин, Комунизъм и Корженевска. Участва в експедициите „Лхотце 81“ и „Еверест 84“, при последната от които с невъзможна скорост се изкачва от 7170 м до кота 8500 м, преодолявайки 1330 метра денивелация на „един дъх“, за да окаже помощ на Христо Проданов. В многогодишната история за покоряване на Еверест няма подобен пример на човешка саможертва и героизъм. Загибна на 17 април 1988 г. под връх Камилата в Рила.

Стамен Станимиров

Людмил Янков

Стоян Наков

ция на „един дъх“, за да окаже помощ на Христо Проданов. В многогодишната история за покоряване на Еверест няма подобен пример на човешка саможертва и героизъм. Загибна на 17 април 1988 г. под връх Камилата в Рила.

ТД „Осогово“ – Кюстендил, организира на 11 август (събота) 2018 година възпоменание на втора тераса – Малъовица, за отдаване почит към паметта на кюстендилските алпинисти – Людмил Янков, Стоян Наков и Стамен Станимиров.

Алтай – дневник на експедицията

На 19 юли алпинистите поехме от летището на Букурещ до Москва и от там до град Барнаул – 700 000 жители. Около 6000 км групата прелетя до Алтай, след което, от гарата на града, поехме към базата Висотник на 750 км.

На 21 юли, около 3 часа през нощта, пристигнахме в базата. Сутринта закусихме и се оформиха групите. В 11 часа двете групи бяха в лодките за рафтинга по река Катун. Вълнуващо преживяване, което ни спести 21 км ходене в гората. Следобед бяхме на брега на мястото, където се влива река Ак Кем. От тук групите се разделиха: жените – Марианка Чернева, Соня Гавраилова, Валентина Грозданова и Галина Долчинкова, с двама американци и двама руснаци и водач рускинята Юлия, поеха по пътя на десетдневния трек през долината на Ак Кем, а на връщане – покрай езерото Кучерла. Групата за връх Белуха

беше с главен гид руснакът Андрей и помощничка Юлия, рускиня с местни алтайски корени. Йордан Грозданов и Ясен Долчинков бяхме в международна група с Йонис – швед, Холгер – швейцарец, Сергей и Павел – руснаци московчани. Ясен се разбиха с английски и немски, а аз с руски и така осъществявахме комуникацията в групата. Вечерта ношувахме в първия импровизиран палатков лагер. Вечерта стигнахме базата Ак Кем на 2000 м надморска височина. Тук се оборудвахме напълно и на 23 юли сутринта поехме покрай езерото Ак Кем, граничната и ледника към лагера Томский на 3000 м н.в. Още по обяд ни заваля леден дъжд и така – докато стигнем лагера.

На 24 юли по програма направихме около 5 часа тренировка на ледника – работа с пикел, движение със самохвати, спускане на рапел, катерене с котки и други техники, необходими за дви-

жението ни по маршрута. Времето беше слънчево. Вечерта към 19 часа заваля отново дъжд. На 25 юли станахме в 2.00 часа, за да поемем към върха, но беше натрупал нов сняг. Изкачихме около 250 метра по парпети. След това следвахме по-равен терен, но с много опасни цепнатини. Движихме се в две свръзки по 4 човека. Времето беше слънчево и без вятър. Около 9.00 бяхме вече на атакуващия лагер на 3507 м. Построихме лагера и се готвихме за връх. Дойдоха и други групи.

На 28 юли станахме в 12 часа през нощта и в 1.00 поехме към връх Белуха. Времето беше сравнително добро. Бързо напредвахме и всичко бе наред. Очакваше се около 6.00 часа да сме на върха. Изневидалица след 4.00 часа времето рязко започна да се влошава, задуха силен вятър, започна снеговалеж и температурите спаднаха. За капак падна гъста мъгла, а ние бяхме

на стръмен терен, където на импровизирани парпети започнахме катерене. Други групи тръгнаха до нас и стана обръкване с въжета. Започнаха да падат и камъни. Хората започнаха да замръзват. Така след час и половина водачите на групите взеха решение за прекратяване на изкачването. Връщането също не беше лесно, но в непрогледното се добрахме до лагера, който беше обвит в гъста мъгла и брулен от бурен вятър. Събрахме палатките и тръгнахме към долния лагер. Обстановката беше много тежка заради падналия сняг и затрупаните цепнатини. Но с опитните водачи успяхме да се придвижим и на рапел се спуснахме по превала и в 13.00 часа бяхме в лагер Томский. Веднага се приготвихме и тръгнахме по ледника и така след 33 км, с големите раници, стигнахме вечерта до Ак Кем, базата, където ни очакваше топла сауна и вечеря. Бяхме израз-

ходвали всички запасни дни и нямаше повече шанс за изкачване.

На 29 юли сутринта тръгнахме по обратния път и след шест-седемчасово препускане стигнахме до прохода Кузяк, откъдето се качихме на камион и от там до базата „Висотник“. Върхът не ни допусна, но тук научихме, че и най-големият алпинист, Меснер, през 1995 година на 140 м под върха е прекратил изкачването си на Белуха поради същите причини като нас. На нас ни останаха по-малко от 300 м. На 30 юли пристигна и групата от трека, които са останали изключително доволни. На 31 юли се отправихме на 14-часов преход с бус до Барнаул, където си бяхме запазили хотел за 3 нощувки. Разгледахме града и сутринта на 3 август с полет на Аерофлот през Москва до Букурещ се завърнахме живи и здрави.

Румяна Николова

123 години организиран туризъм

3000 изкачиха Черни връх в Деня на туризма

Продължение от стр. 1

За Българския туристически съюз това са 123 години от началото на организираното туристическо движение. На 26 август т.г. около 3000 туристи се изкачиха на Витошкия първенец. Повечето от тях бяха членове на БТС. Списъкът е дълъг и показва, че любителите на българската природа, които пазят заветите на Алеко, са много. Сред тях са представителите на ТД „Сирена“ – София, ТД „Буйна гора“ – Разград, ТД „Родопи“ – Пловдив, ТД „Ручей“ – Пловдив, ТД „Шипка“ – Пловдив, ТД „Орлово гнездо“ – Казанлък, ТД „Урвич“ – София, ТД „Чудни скали“ – Айтос, ТД „Купена“ – Пещера, ТД „Егелвайс“ – Пловдив, ТД „Патлейна“ – Велики Преслав, ТД „Родни балкани“ – Варна, ТД „Мургаш 77“ – София, Клуб „Млад планинар“ – Петрич, ТД „Калабак“ – Петрич, ТД „Боевица“ – София, ТД „Странджа“ – Бургас, ТД „Айгидик“ – Благоевград, ТД „Алеко 1900“ – Нова Загора, ТД „Пълдин“ – Пловдив, ТД „Бононя“ – Видин, ТД „Галата“ – Варна, ТД „Хеброс“ – Димитровград, ТД „Средногорец“ – Чирпан, ТД „Кремиковци“ – София, ТД „Росица“ – Павликени, ТД „Егелвайс“ – София, ТД „Атанас Спиридонов“ – гр. Стамболийски, ТД „Сърнена гора“, туристи от Велинград и гр. Най-многобройна бе групата от Пловдив – 56 човека. БТС раздаде грамоти на всички туристически дружества, дошли на празника.

Една немалка част от туристите ветерани също приеха предизвикателството да се качат на Витошкия първенец. А по традиция в съботната вечер, преди националния ту-

„Това е един прекрасен повод да се съберем туристическото братство и по най-истински начин да почетем основателя на туристическото движение Алеко Константинов“ – сподели Снежана Каменова от КТВ – Лом. А за Димитрана Киркова и Петра Соколова от Берковица туризмът е вътрешна потребност. „Сякаш планината постоянно ми говори“, казва Петра. Сред ветераните бе и 86-годишната Неда Найотова от Велинград. Тя е със здрав дух и здраво тяло, защото от малка се занимава със спорт и туризъм. Носител е на медал „Алеко“, има златна значка от Националното движение „Опознай България – 100 НТО“, покорила е 10-те планински първенци и е получила още много награди и грамоти.

Да планират различни прояви, ветераните туристи са неуморни. За тях това е потребност, защото са убе-

Пресконференция в Пресклуб „България“

Цветя на признателност към Щастливеца

Хор „Планинска песен - Филип Аврамов“

Хор „Алеко Константинов - 1899“ подготви празнична програма за Алековата вечер

ристически събор, на хижа „Алеко“ се провежда Алекова вечер. Българската федерация на туристите ветерани, БТС и ТД „Алеко Константинов 1899“ бяха домакини. Имаше представители от Русе, Видин, Пловдив, София, Плевен, Велико Търново, Казанлък, Враца, Хасково, Благоевград, Велики Преслав, Айтос, Русе, Ямбол, Варна, Костинброд, Лом, Плевен, Берковица, Велинград и Попово.

гени, че туризмът не само ги поддържа в добро здраве, но им дава и много поводи за добро настроение и хубави спомени. И като стана дума за настроение, те са неуморими не само в желанието си да правят преходи или екскурзии из България, но и да се веселят от сърце. Празничната Алекова вечер винаги е съпътствана с художествена програма. Концертна програма изнесе Хор „Алеко“ към ТД „Алеко Кон-

стантинов - 1899“. Д-р Мария Попсавова прочете свои стихове. Зорница Радонова – изпълнителен секретар на БТС, поздравя ветераните туристи и връчи грамота на Петя Калева за дългогодишната ѝ общественнополезна дейност и активното ѝ участие в туристическото движение.

Националният туристически събор

В неделния ден започна в 9

часа с туристически поход от хижа „Алеко“ до Черни връх и с планински маратон с дълъг маршрут, стартиращ от Билетния център на НДК и завършващ на Черни връх. Имаше и по-кратко, 4-километрово трасе от Голи връх, чийто финал също бе на върха. В 12-ото издание на състезанието по планинско бягане „Витоша рън 2018“, организирано от Сдружение „Маратон“, се включиха 306 участници и към тях се добавиха

още 60 от надпреварата по късата дистанция. Най-бърз по маршрута с генивелация 1734 м бе Александър Спасов, който се изкачи на Черни връх за 1:57:01 часа, следван от Димитър Русев и Гено Уваров. При жените победи Мая Недялкова за 2:04 часа пред Девора Аврамова и Елена Димитрова. На късата дистанция най-бърз бе Християн Стоянов – 29:45 минути, а при жените първото място спечели Мартина Пенева с 53:58 мину-

Най-бързият планински бегач на метри от финала

Група от ТД „Буйна гора” - Разгара

ти. За най-добрите планински бегачи имаше много награди. Част от тях бяха връчени от Анатоли Илиев – организационен секретар на „София – европейска столица на спорта 2018“.

В 11.45 часа Зорница Радонова – изпълнителен секретар на BTS, поднесе цветя пред барелефа на първооснователя на BTS Алеко Константинов на Черни връх. В 12 часа бе официалното откриване на националния туристически събор. Прозвучаха химнът на Република България и химнът на BTS „Балкани, дигайте се”. Приветствието на Зорница Радонова към събралото се множество бе в синхрон с традициите, настоящето и бъдещето на организираното туристическо движение: „В ден като днешния можем да се запитаме дали, когато Алеко изкачва Черни връх на 27 август 1895 г. и поставя началото на туристическото движение в България, е съзнавал, че отправя послание към бъдещето? Явно е знаел това. А е повече от очевидно, че организирането на туристическото движение чрез създаването на Българския туристически съюз преди 123 години е една от първите и най-значими прояви и стъпки на гражданското общество от края на XIX век. Такава организация, необвързана със злободневните политически конюнктури, пристрастия и събития на тогавашната епоха, означава важна крачка към нещо много значимо – към повече свобода за човека в обществената среда. Това, което имаме и заради което отново сме се събрали тук – на Черни връх, е завещаният от Щастливеца път – път, който винаги е бил насочен нагоре, към върховете. Неслучайно Алеко избира за място на основаването на Българския туристически съюз именно планински връх. И както това винаги е било символ на неговите стремежи за невидимото извисяване на духа на човека чрез издигане към видимите земни върхове – така и ние, когато днес искаме да сме сигурни, че вървим във вярната посока, можем просто да следваме неговите стъпки. Защото,

Вървейки по пътя на Щастливеца, никога не можем да сбъркаме.

На празничната сцена до нея бяха Анатоли Илиев – организационен секретар на „София – европейска столица на спорта 2018”, Снежана Петрова – директор на Природен парк „Витоша”, членовете на УС на BTS Георги Петров и Жельо Желев, членът на Инспектората на BTS Валентин Симов, проф. Иван Лалов – експедесдател на BTS, и водещият програмата – експертът в BTS Мирослав Дачев. Той прочете Поздравителен адрес от министъра на туризма Николина Ангелкова, в който тя отчита безспорния принос на Българския туристически съюз за развитието на туризма и изказва задоволството си от активното партньорство на министерството с BTS – организацията, обичана и подкрепяна през десетилетията от милиони българи.

Анатоли Илиев връчи почетни медали на „София – европейска столица на спорта 2018” на Зорница Радонова и Снежана Петрова.

Николай Алексиев, Миглена Алексиева, 9-годишният Кристиан и Стилиан, който е на 5 и половина години, заедно с Валентин Манов и Юлияна Митова идват на Черни връх от с. Бистрица. Деца се изкачват за първи път на Витошкия първенец

Георги Костов е на 20 години и предпочита да се изкачи на Черни връх с велосипед. Приятелите му Марио Велев, Аглин Беляшки и Мартин Георгиев идват заедно с него поне два пъти седмично на Витоша

Изпълнителният секретар на BTS Зорница Радонова връчва грамота на ТД „Буйна гора” - Разгара

Откри се нов заслон на Витоша, наречен „2050“

Той се намира в местността Три кладенци, малко над Конярника, по маршрута между хижа „Кумата“ и Черни връх. В защитената зона на Витоша не може да се строи, затова той е сглобен върху основите на съществуващ преди години заслон, разрушил се през 50-те години на миналия век. Оборудването е вградено в стените, а акумулаторните батерии осигуряват енергия за затопляне на помещението. Заслонът е създаден от четири модула и отделна конструкция за основите. Те са направени в

София и са качени на височина 1940 метра надморска височина, за да бъдат сглобени. Проектът за заслона бе избран чрез конкурс, а председател на журито бе проф. Христо Пимпирев. Съоръжението е с размери 4 на 4,5 м и в него могат да се подслонят до 16 туристи. Новият заслон стана възможен благодарение на Дирекция „Природен парк „Витоша“ и ентузиазма и труда на доброволци, начело с архитект Андрея Момерин. На тържественото откриване на 26 август в Деня на туризма присъстваха над 100 души, сред които уни-

циаторите, проектантите, конструкторите, изпълнителите, екипът на ДПП „Витоша“, член на УС на БТС и експерт, представители

на държавни институции, на Планинската спасителна служба, туристи. Те бяха поздравени от Снежана Петрова, директор на ДПП „Ви-

тоша“, която връчи плакети и благодарствени писма на всички организации, подкрепил инициативата и допринесли за реализацията ѝ.

123 години организиран туризъм

3000 изкачиха Черни връх в Деня на туризма

Продължение от стр. 13

„Планинарството е част от живота и радост от живота. 100-110 гена годишно прекарвам в планината. Освен природата много обичам и туристическата общност. БТС е създаден от Алеко и неговите съмишленици да създава радост на хората“ – каза проф. Иван Лалов, бивш председател

на БТС, който определи този ден като специален. За децата от Клуб „Млад планинар“ към ТД „Калабак“ – гр. Петрич, включили се в празничната програма, това бе поредното планинарско преживяване. То бе споделяно и от Нинад Александров и Иван Рагенов от Планинарско спортско сдружение „Младост“ – Босилеград, Сърбия, и

от Стоян Митич, Горан Меле Стаменкович и Сърба Станкович от ТД „Власина“ – гр. Сурдолица, Сърбия. На хижа „Планинарска песен“ хор „Планинарска песен – Филип Аврамов“ поздрави присъстващите с туристически песни. Както всяка година, на Черни връх се състоя тежленето на томболатата за участниците в националното движение

Старт на участниците в планинското бягане до Черни връх

„Покорител на 10-те планински първенци“. Тази година регистрираните в него бяха 195 с печати от 10-те покорени върха и 54 със събрани марки

за десетте планински първенци. Зорница Радонова изтегли голямата награда - ваучер за велосипед - която се падна на Сава Ангелов Генчев. Всички регистрирани участници в националното движение на БТС получиха награди: туристически одеяла, туристически термоси, туристически газови котлони, туристически хавлици, туристически хладилни чанти, якета за вятър и дъжд, раницы и хамаци.

Наградите от томболатата се получават в срок до 60 календарни дни в Централата на БТС – бул. „Васил Левски“ № 75, Министерство на младежта и спорта, етаж 5, стая 518.

Продължава на стр. 15

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА

ДО
ПРОФ. Д-Р АЛЕКСЕЙ СТОЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БТС

Г-ЖА ЗОРИЦА РАДОНОВА
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН СЕКРЕТАР
НА БТС

УВАЖАЕМИ ПРОФЕСОР СТОЕВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО РАДОНОВА,

Благодаря за поканата Ви да участвам в националното отбелязване на 123-годишнината на организираното туристическо движение в България, което се провежда на Черни връх съвместно с Природен парк „Витоша“ и „София – европейска столица на спорта 2018“.

Забележителната дата, влязла в българската история благодарение родолюбивото дело на класиците Алеко Константинов и Иван Вазов, е повратна точка и начало за модерното развитие на туризма у нас. Безспорен е приносът на Българския туристически съюз в този растеж и използвам повода да изкажа пред участниците в събора задоволството си от активното партньорство на министерството с организацията, обичана и подкрепяна през десетилетията от милиони българи.

Съвместните ни усилия са насочени към ефективното популяризиране потенциала на страната ни като целогодишна дестинация, предлагаща конкурентни продукти и услуги. Благодарение на това сътрудничество уникалното българско движение „100 национални туристически обекта“ стана част от единната платформа с мобилно приложение I Love Bulgaria, която министерството разработи. Този ценен опит бе представен и по време на Българското председателство на Съвета на ЕС през първата половина на тази година.

Убедена съм, че само с общи усилия и в диалог с бизнеса можем да постигнем целите на съвременната туристическа индустрия и устойчиво да надграждаме реализираните през последните години рекордни резултати. Това е пътят, който успешно следваме заедно, за да изпълним завета на Щастливца: „Опознай родината, за да я обикнеш“.

Честит празник на българските туристи! Желя много здраве и високи професионални постижения на екипа и последователите на БТС!

НИКОЛИНА АНГЕЛКОВА
министър на туризма

Награждаване на най-бързите

На връх Ботев

И тази година от 24 до 25 август ТД „Кайлъшка долина“ – Плевен, отбеляза Деня на туризма с изкачване на връх Ботев от хижа „Плевен“ с участието на представители от клубовете на дружеството. На 25 август в 7.30 часа към връх Ботев потегли основната група с водач Стефан Андреев и спасители: Павлин Цонев и Михаил Николов. В 10 часа стартираха участниците в скоростното изкачване на върха. Победители са: 1. Галин Маринов – 62 мин. и 14 сек.; 2. Иво Илиев – 66 мин.; 3. Ивайло Вълев – 66 мин. и 32 сек.

Поздравления получиха: най-малката Ивет Йонкова и най-възрастната Евгения Табачкина, изкачили връх Ботев. Клубът по ориентиране проведе атрактивно състезание „Намери съкровището“, а го-

ляма част от участниците в Деня на туризма посетиха екопътека „Водните дупки“.

Лудия Цанова,
ТД „Кайлъшка долина“,
гр. Плевен

Списък на неполучилите награда от томболата за 2018 г. на Националното движение „Покорител на 10-те планински първенци” - ПЕЧАТИ

Голямата награда – велосипед, се падна на Сава Ангелов Генчев от гр. София

1. Пламен Йорданов Дафинчиков - гр. Монтана - туристическа хладилна чанта
2. Мая Джорджевич Станкович - гр. Пирот - хамак
3. Бобан Станкович - гр. Пирот – туристическо одеяло
4. Мирослав Цветанов Дамянов - гр. Монтана – туристическа раница
5. Даниел Цветанов Дамянов - гр. Монтана – туристически термос
6. Анелия Валериева Ранчинска - гр. Монтана – туристическо одеяло
7. Пенка Пенева Стефанова - гр. Лясковец - хамак
8. Пенка Кирилова Пенева - гр. Габрово – туристическа хладилна чанта
9. Димчо Иванов Тонев - гр. Карнобат – туристическо одеяло
10. Георги Драганов Ганчев - гр. Крън – туристическа раница
11. Стефан Купенов Купенов - гр. София – туристически хамак
12. Емил Емилов Ненков - гр. Перник – туристическо одеяло

13. Ивета Нанкова Кръстева - Дауг - гр. София – туристическа хладилна чанта
14. Давид Расем Дауг - гр. София – туристическа раница
15. Атанас Гошев Тодоров - гр. София – туристически термос
16. Милен Иванов Стоичков - гр. София – туристическо одеяло
17. Татяна Драгоморова Тамбуева - гр. Пирдоп – туристическа раница
18. Филип Орлинов Тамбуев - гр. Пирдоп – туристически термос
19. Орлин Иванов Тамбуев - гр. Пирдоп – туристическо яке за вятър и дъжд
20. Милен Рангелов Илиев - гр. Монтана - хамак
21. Росица Симеонова Иванова - гр. София – туристическа раница
22. Иван Димитров Георгиев – гр. София – туристическа хладилна чанта
23. Анка Емилова Панева – гр. София – туристическо одеяло
24. Александър Ал. Тренив – гр. София – туристически термос
25. Бранимир Ал. Недялков – гр. София - хамак
26. Янка Николова Горчева – ТД „Ор-

ТД „Стратеш” на Козя стена в чест на празника на туризма

ТД „Стратеш” – Ловеч, отбеляза празника на туризма с поход по билото на Централен Балкан по маршрут Беклемето - резерват Козя стена, хижа „Козя стена” и обратно. В чудесното динамично време на 26 август 29 туристи се отправиха по билните пътеки на запад от Паметника-арка на загиналите за свободата

що по тесния скалист ръб между пропастите, подсигурени от метално въже. Еделвайсите бяха прецъфтели, но поляните пъстрееха от есенния минзухар - кърпикожух, жълтите звънчета на кантариона и белите маргаритки. Планината беше пълна с хора. Разминавахме се по тесните пътеки усмихнати, с общоприетия поздрав:

обхождаше на десетки километри широкия хоризонт на великанската гледка. На връщане подсякохме скалистата Козя стена и по меката трева сред големи стада от свободно отглеждани коне и едър рогат добитък са върнахме до прохода Беклемето. Там на големи сергии се предлагаха натурални продукти от планината, сладко от ягоди и

на България в прохода Беклемето. Панорамните гледки на север към Дунавската равнина и на юг към Подбалканските полета и Средна гора придаваха друго измерение на света и проблемите на битието, душите ликуваха и се изпълваха с познатия адреналин на високото. По остриите скални зъбери на Козя стена се изкачихме на самия връх. Слизането бе не по-малко вълнува-

„Здравейте! Добра среща! Добра стига! Честит празник!” Планината празнуваше! На хижа „Козя стена”, кацнала като гнездо на стръмните хълмове, бяхме гостоприемно посрещнати с топла храна, чай и напитки от младите хижари. Чисто и уютно беше навсякъде. По големите панорамни тераси с кътове за сядане се сипеше слънце и духаше свеж вятър. Погледът

боровинки, мед и билки. На връщане в автобуса си припомнихме любимия пътеник на Алеко Константинов „Какво? Швейцария ли?...”, завършващ с постскриптим: „P.S. Ще доживеем ли до свободни екскурзии по Пирин и Шар планина, господа туристи?” А ние вече сбъдват.

Текст и снимка:
г-р Дарина Петрова

Списък на неполучилите награда от томболата за 2018 г. на Националното движение „Покорител на 10-те планински първенци” - МАРКИ

1. Пенка Пенева Стефанова - гр. Лясковец – туристическо яке за вятър и дъжд
2. Давид Расем Дауг - гр. София – туристическа хавлия
3. Ивета Нанкова Кръстева - Дауг - гр. София – туристическо яке за вятър и дъжд
4. Атанас Гошев Тодоров - гр. София – туристическо яке за вятър и дъжд
5. Иван Димитров Георгиев – гр. София – туристическо яке за вятър и дъжд
6. Светослав Димитров Йорданов – гр. София – туристическа хавлия

7. Майя Методиева Маринова – гр. Горна Оряховица – туристическо яке за вятър и дъжд
8. Марин Атанасов Маринов – гр. Горна Оряховица – туристическа хавлия
9. Петър Иванов Папазов – гр. София – туристическа хавлия
10. Доброслава Димитрова Попова – гр. София – туристическа хавлия
11. Петър Димитров Попов – гр. София – туристическо яке за вятър и дъжд
12. Меглена Евгениева Йоцова – гр. София – туристическа хавлия

- ловец” – гр. Карнобат – туристическа раница
27. Светослав Димитров Йорданов – гр. София – туристическа раница
28. Димитър Велинов – гр. София – туристическа раница
29. Апостол Караганчев – гр. Бургас - хамак
30. Денис Бисеров Кирилов – гр. София – туристическо яке за вятър и дъжд
31. Мартин Бисеров Кирилов – гр. София – туристическо одеяло
32. Бисер Христов Кирилов – гр. София – туристическа хладилна чанта
33. Стефан Георгиев Василев – гр. София – туристическа раница
34. Иван Станоев Богословов – гр. София – туристически термос
35. Владимир Илиев Давидов – гр. София – туристическо одеяло
36. Георги Живков Георгиев – гр. Сандански - хамак
37. Никола Данев Баненкин – гр. София – туристическа раница
38. Майя Методиева Маринова – гр. Горна Оряховица – туристическа раница
39. Марин Атанасов Маринов – гр. Горна Оряховица – туристическо одеяло
40. Милен Рангелов Илиев – гр. Монтана – туристическо одеяло
41. Антоанета Петрова Мегданова – гр. Гоце Делчев – туристически термос
42. Вера Георгиева Мегданова – гр. Гоце Делчев - хамак
43. Петър Иванов Папазов – гр. София – туристическа раница
44. Доброслава Димитрова Попова – гр. София – термос
45. Петър Димитров Попов – гр. София – туристическа раница
46. Боряна Руменова Иванова – гр. Калотер – туристическа хавлия
47. Донна Иванова Иванова – гр. Калотер - хамак
48. Иван Ангелов Димитров – гр. София – туристическа раница
49. Ангел Иванов Димитров – гр. София – туристически термос
50. Цветомир Павлинов Иванов – гр. Ботевград – туристическа раница
51. Ивайло Пламенов Дановски – гр. София – туристическа раница
52. Димитър Атанасов Атанасов – гр. Стара Загора - хамак

53. Светла Георгиева Микова – гр. София – туристическа хавлия
54. Ирина Петрова Димитрова – гр. София – туристическо яке за вятър и дъжд
55. Мариана Стойчева Димитрова – гр. София – туристическа хавлия
56. Митко Здравков Илиев – гр. София – туристическа раница
57. Малин Александров Ценов - гр. Горна Оряховица – туристическо яке за вятър и дъжд
58. Камен Тодоров Канев - гр. София – туристическа раница
59. Венка Иванова Методиева - гр. София – туристическо яке за вятър и дъжд
60. Иво Здравков Илиев - гр. София – туристическа раница
61. Георги Васков Георгиев - гр. София – туристическа хавлия
62. Илиана Миткова Дуевска - гр. Петрич – туристическа хавлия
63. Димитър Орфеев Дуевски - гр. Петрич – туристическа раница
64. Румен Георгиев Узунов – гр. София – туристически термос
65. Илиана Живкова Георгиева – гр. Варна – туристическа раница
66. Йонко Бойков Христов – ТД „Трапезица” – гр. В. Търново - хамак
67. Незабравка Кирилова Вачкова – ТД „Трапезица” – гр. В. Търново – туристически термос
68. Данаил Христов – ТД „Трапезица” – гр. В. Търново – туристическо одеяло
69. Георги Стефанов Николов – ТД „Трапезица” – гр. В. Търново – туристическа раница
70. Асен Миланов Асенов – гр. София – туристическа хладилна чанта
71. Александра Стефанова Тамбуева – гр. Златица – туристическо одеяло
72. Искрена Христофорова Костова – Петрова – гр. Ловеч – туристическа раница
73. Полина Иванова Христова - гр. Враца – туристическа раница
74. Меглена Евгениева Йоцова – туристическа раница
75. Александър Ангелов – гр. Русе – туристическа раница
76. Миглена Маркова – гр. Русе – туристически термос
77. Десислав Ангелов – гр. Русе – туристическа раница

120 години Туристическо дружество „Рила“, гр. Рила

През настоящата 2018 година членовете на туристическото дружество в гр. Рила са в особено приповдигнато настрояние заради отбелязването на 120-годишнината от създаването на това сдружение. Живеем с едно ново самочувствие и поддържаме духа и динамиката, с които дружеството е оцелявало въпреки превратностите на времето.

Подготвяйки се за провеждане на тържественото честване, целяхме преди всичко да очертаем (от пиедестала на годините) постиженията; да възкресим скъпи спомени; да отдадем заслуженото на първите и последващите най-гръзки, най-достойни природолюбители и родолюбци сред рилското население, благодарение на които се е градила и награвдала богатата и стойностна история на дружеството ни.

В подготовката за юбилей и този път не бяхме изоставени от общинското ръководство, от местните земеделски производители (най-вече от Михайл Гарбанов), от читалищните деятели. И ето, дойде денят на мечтания празник! Организаторите от БТС, туристически хорове от областта, певчески и танцови групи от нашето читалище осигуриха невероятен

празничен спектакъл.

Той започна в топлата вечер на 21.07.2018 година в салона на обновеното уютно читалище на градчето ни.

Чрез официалните слова на кмета на общината г-н Георги Кабзималски, на председателя на ТД „Рила“ Иван Начев, чрез поздравителните адреси (включително от БТС) бе подчертан респектът към туристическото дружество като към най-масовата и значима неправителствена организация на територията на общината.

Признанието е за организация, която е национално представена чрез членството ѝ в БТС. Залата отговаряше с горещи ръкопляскания при всяко едно приветствие.

Особено бурно бяха аплодирани наградите за почетните представители на туристическото дружество - най-дългогодишните и най-уважавани деятели - Екатерина Шаркова и Иван Тахмаджийски (бивш председател на ТД). Госпожа Шаркова въпреки своите преклонни години все още е активен турист, г-н Тахмаджийски със своя усмивка създава настроения и амбиции у по-младите и възрастните туристически членове. Неговият дух години наред крепи устоите на дружеството.

Секретарят на ТД „Рила“

г-жа Боряна Гургинова успя да завладее аудиторията с интересния исторически материал, проследяващ 120-годишния път на дружеството. Сведенията са събрани и обработвани най-вече с постоянството и отговорността на бившия председател на сдружението Иван Тахмаджийски. Той е използвал доклади и отчети на туристическото дружество през всичките му периоди. Използвал е и данни от книгата на местния автор Румен Тренеф „Зовът на Рила“, която е отзвук на впечатленията и преживяванията му като активен турист и като председател на туристическото дружество през 70-те години на 20 век.

Кои страници от историята на ТД „Рила“ са особено запомнящи се? Безспорно - началото.

Представители на местната интелигенция откликват на повика на писателя Алеко Константинов и през 1898 година основават дружество за просветителска дейност и туризъм, с което полагат началото на организирания туризъм в село Рила. Съчетават изнасянето на пиеси и литературни занимания с туристически изleti и екскурзии. Това се поддържа като традиционен поход чак до 80-те години на 20 век.

В началото на 20 век в дейността на дружеството са преобладаващи спортът и туризмът - планински туризъм и екскурзии за опознаване на родната. След 1920 г. рилски туристи вече се включват и вземат участия във всички провеждани срещи, събори и конгреси на БТС.

Те са и при откриването на първите планински хижи в България. Междувременно броят на неговите представители постоянно расте и обхваща прогресивни и родолюбиви младежи.

През 30-те години на миналия век туристическото движение в с. Рила засилва влиянието и дейността си в обществения живот на селището. Туристите са все по-активни и по отношение на националните събори и конгреси на БТС, както и в многодневни походи. Участват в строенето, а по-късно и в поддържането на хижа „Шипочен“ и хижа „Рибни езера“.

Делегати на сдружението присъстват и се включват в учредяването на НТС в Пловдив - юни 1945 г. Рилската група е толкова влиятелна, че е наградена лично от генерал Владимир Стойчев.

Рилски туристи са сред учредителите на БТС в гр. София през декември 1957 г. Дотогава на няколко пъти дружеството е сменяло имената си, но от тогава до сега то не изменя на името на планината „Рила“.

През 70-те и 80-те години на 20 век дружеството обогатява своята програма - започва да развива зимен туризъм и го превръща в своя традиционна форма; добавя и участие в национални туристически походи.

През 80-те години туристическото дружество преминава от ръководство на обществени начала на платено ръководство. Обогатява се материалната база. Създа-

ват се предпоставки за развитието на стопанския туризъм и организираният масов туризъм изостава на заден план.

Но през 2004 година се бележи началото на нов решителен подем. Отново на обществени начала дружеството се възвръща и масовизира. Членовете му показват завидна всеотдайност, чрез доброволна дейност, с вяра и авторитетно ръководство то се възвръща към активен туристически живот. Това неминуемо довежда и до бързо разрастване на членския състав за кратък период.

През 2008 година на Курилова поляна над Рилския манастир с достойнство са отбелязани 110 години от създаването на Туристическо дружество „Рила“. Наградени са неговите ветерани от миналото - Боян Джинджийски (бивш председател) и Сузана Балабанова (активен член). Дружеството е наградено с плакет от Българския туристически съюз.

Проявите му стават все по-динамични, все по-разнообразни, по-мощни. То се превръща в изразител на обществения живот в града.

Най-скъпите рожби на туристите от този период са изградената екоптека и заслонът „Бохемия“ при едноименния водопад.

В последващите собствени и национални походи (след 2011 г.) туристите ни вече гордо развяват свое знаме и имат свой химн. От 2012 година притежават отличителни емблематични тениски.

В годините на обновление на туристическото дружество Община Рила оказва системна морална и материална подкрепа при всяка значима инициатива - за изграждане на заслона „Бохемия“, за поддържане на маркировката на туристическата пътека на река Илийна, река Радовичка, до хижа „Македония“, за организиране на обществени мероприятия, за устройване на клуб на туриста в центъра на градчето.

Дружеството ни разширява своята популярност и чрез интернет. Има свой собствен профил във Фейсбук, който допринася за по-широка и по-добра информираност на членовете туристи.

През 2013 година ТД „Рила“ отбелязва своята 115-годишнина с въстановен голям членски състав и над 210 членове. За активната си дейност БТС отново го награди. Така и в настоящата годишна рилските туристически членове основателно носят признанието на достойни последователи на учредителите от 1898 година. Гордо следват заветите на осново-

положника на туристическото движение в България Алеко Константинов.

120-ият юбилейен празник навлезе в разгара си с последвалата концертна част - израз на преклонение и възхита към миналите и настоящите планинци и любящи патриоти. Началото бе дадено от певчески хорове от нашия град, а именно: Женския хор при НЧ „Христо Ботев 1898“ и Детска вокална група „Рилски звънчета“ с ръководител Емилия Начева. Венец от туристически песни в дар към празника на рилското сдружение поднесе хорът на ТД „Рилски турист“ - гр. Самоков, с ръководител маестро Борис Стрински.

Впечатляващо бе и участието на хор „Рилски езера“ от гр. Дупница с ръководител Димитър Атанасов и председател Светослав Михалчев.

Скъпи гости на тържеството ни бяха туристите от ТД „Осогово“ и хор „Осоговско ехо“ от гр. Кюстендил. Техният ръководител Димитър Цветков поднесе картина - специален подарък за нашето дружество в чест на юбилея.

Между проявите на хористите се включиха и танцови състави - поздравителен реверанс от рилската читалищна общност към юбилярите туристи. Популярните любими песни и ентусиазмът на танцьорите придадоха истинска празнична окраска на юбилейната вечер. Два часа на всеобщо тържество. Тържество на духа!

120-годишнината се превръща в повод за нови очаквания, за разгръщане на нова страница в историята не само на туристическото дружество, но и на гражданството като цяло.

Нашето туристическо дружество скрепява общността на само с традиционни ценности, но и с оптимизма на новата епоха.

Изминалите години са ни оставили ценни спомени, поуки и полезни традиции. Признателни сме към предците, създали нашето туристическо движение. Признателни сме към рилчаните, покорители на планината и родната шир. Техният пример ще подрежда жалоните на бъдещето. Техният пример ще укрепва волята ни, за да пребъде туристическата формация „Рила“ така, както се пее в нашия химн:

*„Дружество любимо“:
Преди повече от век
роди се ти на този свят
в полите на Рила –
планина чудно красива.
Расло си, порасло
Рила си прославило,
дружество наше любимо,
бъди вечно незабравимо!...*

Лазар Чавков

Четири дни родолюбие

Едновременно с Ботевата чета при село Пожарево преминава и малката 28-числена чета на Таньо войвода. По идея на краеведа Борис Илиев от КПД „Родно Лугогорие“ и съдействието на Министерството на образованието и науката, кметствата и музеите по пътя на четата, а сега под ръководството на г-р Анатолий Кънев вече 33 години от 30 май до 2 юни се провежда поход по стъпките на четата на Таньо войвода. Походът започва от гр. Тутракан с тържествено откриване, а после инсцениране слизането на четниците на брега на р. Дунав на брега на с. Пожарево. Четири дни участниците в похода преминават през 32 села, докато се стигне до с. Светлен на хълма „Припека“, където също се прави инсценировка на последното сражение с турците. От там на Керчан баир, където е паметникът на Таньо войвода при с. Априлово, се прави и тържественото закриване на похода.

Изживяното по време на похода беше неописуемо, трябва да се види и почувства. Навсякъде бяхме посрещнати тържествено от гражданите, бяхме

приветствани топло от кметовете, поднасяха се цветя и венци на паметниците и на други герои, загинали в битки и войни, с думи за почит, признание, патриотизъм и вяра в доброто бъдеще. Д-р Кънев и директорите на музеите навсякъде ни запознаваха с историческите събития по местата, най-вълнуващо беше, когато пред нас излезе едно момиченце и започна да рецитира „Аз съм българче“, след което се включиха всички присъстващи. Преходите, които се правеха през местностите Палашча, Резерват „Бели Лом“, Коджа ендек, Керчан баир ни доведоха до природата. В похода участваха много ученици от Силистренска, Разградска, Поповска община и гр. Сливен, граждани, туристи и колоездачи. Преглед на маршовата стъпка имаше в гр. Тутракан, Исперих, Разград и Попово и награвдане на победителите. Кулминацията беше вдигането на триколяра и сирените при тържественото закриване при Керчан баир. Макар и някои от нас да участват всяка година в похода, винаги е имало нещо, което да се научи и да се гордеем за това, че е имало толкова велики българи, които са дали живота си за нашата свобода. Научихме много за историята, героизма, саможертвата и любовта към Отечеството. Това наистина бяха четири дни на родолюбие.

Туристи ветерани от гр. Попово

Хижа „Козя стена“ - голямото предизвикателство сред върховете на страховития Кендабалкан

Една от малкото наши хижи, останали без път за автомобили, без връзка с електроенергийната мрежа на страната и без гравитачно водоснабдяване, е старопланинската хижа „Козя стена“.

Първоначално тя е построена през 1940-1941 г. на скромната площ от 130 кв. м, на 1560 м н.в., в местността *Хайдут-чешме*, на гиздавия планински хребет *Дългия нос* (*Узунбурун*).

Интересно обстоятелство е, че инициаторите и първите ѝ строители са от Северна България - от град Плевен, подпомогнати от местни туристически дейатели, най-вече от с. Чифлик, а сградата попада изцяло в землището на с. Христо Даново и в района на горското стопанство със седалище в с. Розино-селища в Южна България.

През 1943 г. по невнимание хижа е опожарена изцяло. По-късно е възстановена, като е разполагала само с две спални помещения с легла, едно таванско помещение с нарове, столова и кухня. При необходимост е давала подслон на 50 до 60 души.

От 1953 г. хижа се стопанисва от отдел „Експериментално летиране“ на ЦСПС (Централен съвет на професионалните съюзи).

След 1973 г. за кратки периоди е била и под шапката на КОТ (Комитет за отпуски и туризъм), по-късно на Управление „Почивно дело и курортно лечение“ при ЦС на БПС (Централен съвет на Българските професионални съюзи, на ДФ „Социален отпусък“ - курортен комплекс с баня, област Пловдивска, на „Профилактика, рехабилитация и отпусък“ ЕАД.

Основно преустроена и разширена е с капацитет от 100-120 места от Управление „Почивно дело и курортно лечение“ при ЦС на БПС в периода 1980-1983 г. с участието на строителни работници и обслужващ персонал главно от селищата Христо Даново, Розино, Карлово, Баня.

След 31 октомври 1991 г., когато е създаден Национален парк (НП) „Централен Балкан“, хижа „Козя стена“ попада в територията на парков участък „Клисура“, с което излиза от юрисдикцията на Горското стопанство в с. Розино, а по-късно и от тази на НУГ (Национално управление на горите) с преминаване на парка под шапката на Министерството на околната среда и водите.

През 1996 г., с решение на Министерския съвет, хижа „Козя стена“

е предадена от НОИ - ГД „Управление на собствеността, профилактиката и отпуската“, чрез Българския туристически съюз (БТС) за стопанисване и управление на Спортно-туристическо и природозащитно дружество (СТПД) „Академик“ - Русе. Оттогава са изминали 23 години, през които управлението на хижа е поверено на университетското дружество, факт, който го определя за неин стопанин с най-продължителен стаж.

Но покрай голямата, с над 100 легла хижа, дружеството наследява и голям проблем - площадките и самата хижа сграда поддават и пропадат по стръмния южен скат, на който тя е построена. В обновяването и укрепването на хижа вземат участие студенти, преподаватели и служители от Русенския университет (РУ) „Ангел Кънчев“, дейтели на дружеството, хижари, жители на с. Христо Даново. Зорница Любенова, Петко Рашев, Александър Янков, Борис Петров, Павел Петров, Вела Стойчева и много други техни колеги полагат по 14 и повече дни доброволен труд. Дирекция „НП Централен Балкан“, клуб „Приятели на НП Централен Балкан“ и Българският туристически съюз предоставят средства, материали и техническа помощ.

По целесъобразност от 2003 г. СТПД „Академик“ съвместно стопанисва хижа последователно с ЕТ „Генади Дачев“, ЕТ „Валентин Йотовски 98“ и „Грийнхилс 23“ ЕООД, като дружеството основно управлява инвестиционната дейност и пряко участва в дейностите по обновяване и допълване на туристическата маркировка.

По одобрени 4 проекта на дружеството е осигурено финансиране от БТС и други донори за основна подмяна на 450 м външен и вътрешен водопровод и инсталации, укрепване основите на сградата, ремонт на водните резервоари, на санитарните възли и поковите настилки. Доставка е и нова дограма за част от помещенията.

За подобряване на условията за прием на туристи и за работата на хижния персонал, СТПД „Академик“ предприема няколко дарителски кампании. В две от тях съществена подкрепа с организация и средства оказват Дирекция „НП Централен Балкан“ и Българският център за нестопанско право. Откликват десетки преподаватели от РУ „Ангел Кънчев“, дейтели на дружеството, други турист

ти от Русе и страната. Студенти-алпинисти на два пъти възстановяват отнесената от ураганните ветрове част от дъсчената обшивка на хижа.

В съответствие с условията на сключените договори, в периода 2012-2017 г. са доставени 2 ел. агрегата, 3 многостъпални потопяеми помпи за вода, монтирана е наличната нова дограма, извършени са нови подобрения. Инициатор и основен изпълнител е хижарят Иван Ганев, подпомогнат от Радослав Игнатов и техните колеги, всички активни членове на дружество „Академик“.

По проект „Заедно за дивния Балкан“ в хижа е реализирано моделно екологосъобразно третиране на битовите отпадъци, проведени са акционни седмици за превенция и ограничаване на вредните последици от кампаниите за ползване ресурсите на НП

„Централен Балкан“, еколагери с участие на 230 ученици, скаути и студенти, доставени са инструменти, материали, екооборудване и гр.

Впечатлява успешно проведената мащабна кампания „Професия ХИЖАР“ за събиране на средства за соларната система на хижа, продължила около година и половина. Ръководител е Таня Даскалова - културен антрополог, учител по испански език, планински водач, но и член на хижния екип от 2014 г. Едни от най-активните участници отново са Иван и Радослав. В кампанията са включени 4-кратни лъчеви преходи, фотоконкурс, изложби, карнавали, презентации, състезание по бягане, създаване на филми, продажба на фотоси, тениски и ред други инициативи.

Изпълнител и ключов дарител по проекта е доц. г-р Рад Станев от РИС ЕЛЕКТРО ООД. Партньори са Дирекция „НПЦБ“, Клубът на пътешественици, Photosynthesis, Магазини „Стената“, Sport Depot, Дни на предизвикателствата, Ram bikes, СТПД „Академик“, Айляк хамак и още други, а индивидуалните дарители са

повече от 500 туристи от страната и чужбина. За транспорт, монтаж и настрройки на соларната система на хижа са вложени около 400 работни часа, разпръснати в 4 месеца на 2016 г.

С дълбоко уважение и голяма признателност към хижарската професия, изпълнявана в скалистия и страховит Кендабалкан, по-долу са изброени имената на хижарите на хижа „Козя стена“ с по-продължителен стаж в периода от 1993 до 2018 г. Това са *Ганчо Краев Даскалов* (починал) и *Георги Георгиев Даскалов* (до 31.12.1996 г.), *Александър Георгиев Янков* и *Пламена Иванова Янкова* (от 1997 до 2004 г.), *Валентин Вълчев Йотовски* (от 2004 до 2012 г.), *Иван Рашев Ганев* (от 2013 г.), *Радослав Венциславов Игнатов* (от 2013 до 2016 г.), *Таня Йорданова Даскалова* (от 2014 г.), *Деян Светлинов Петров*, *Любомир Веселинов Данчев* и *Младен Петров Петков* (от 2016 г.). Към тях ръководството и стотиците членове на СТПД „Академик“ - Русе, отправят най-искрена и сърдечна благодарност.

Районът около хижа „Козя стена“, макар и с относително неголяма надморска височина, е силно пресечен с подчертано алпийски характер. Неслучайно местното население е дало наименования като „Трионите“ (острото назъбено било от *Маркова ливада* до *Върх Козя стена*) и „*Коликон*“ на тясната и опасна пътека по южния му скат.

За съжаление в тази част на планината и през последните години, както през зимата, така

и през лятото, стават инциденти, в т.ч. и с фатален край.

Затова изграждането, подобряването и поддръжката на маркировката и обезопасителните съоръжения е неотменна грижа на СТПД „Академик“ вече в продължение на 37 години. Има се предвид и ангажираността на дружеството с построяването на съседната хижа „Ехо“ и маркирането на пътеките в общия за двете хижи район.

С подкрепата на БТС,

Дирекцията на „НП Централен Балкан“, РУ „Ангел Кънчев“, „Мегахим“ ООД Русе и др. спомоществатели, методично и планомерно се поставят нови метални стълбове, указателни стрелки, информационни табла, ремонтират се и се допълват трасетата на обезопасителните парпети, обновява се лентова цвetoва маркировка. Само в периода 1996-2017 г. са проведени 32 доброволчески акции, по време на които са поставени с бетонов фундамент 50 стълба стълбова маркировка, 145 указателни стрелки, 18 маршрутно-информационни табла, изградени са 2 нови и са възстановени 4 негодни за ползване парпети с обща дължина над 800 м обезопасително въже. Почистени от обрасли с хвойна, други храсти и паднали клони са множество участъци по пътеките, обновена е лентовата маркировка по общо 11 маршрута по главно старопланинско било и от селищата Христо Даново (2), Розино (2), Клисура, Рибарица (2), Чифлик, от хижа „Хайдушка песен“ и хижа „Вежен“.

Възстановена е старата билна пътека от хижа в западна посока. Това даде възможност на туристите за алтернативно достигане на *Маркова ливада* - по-леко, изцяло покрай границата на гората по южния скат на билото, или по-емоционално - по самото било с кратки навлизания по северния му скат.

През 2014 г. на широкия и труден за ориентиране в мъгли и бури купол на връх Кучето екип на

дружество „Академик“ постави 3 метални стълба и 4 указателни стрелки, които правят преминаването през върха по-безопасно.

Под връх Кучето, през март 1956 г., в борба със снежната стихия, повлечен от лавина, загива домакинът на хижа „Козя стена“, добрият планинар Петко Дачев. Сега двуетров паметник, издигнат на седловината *Ветровити преслап*, недалеч от хижа, напомня за трагичната смърт на този верен син на Балкана. А на мястото под самия връх, откъдето се е откъснала лавината, приятели планинари на Петко Дачев са поставили уникален ски монумент.

Възстановена е и маркировката от с. Христо Даново по *Правия дол* (*Урбасандере*) през поляната *Старата мандра* (*Ескимандра*) и връх *Голям Петлюв връх* (*Голям Орозтеп*) до хижа „Козя стена“.

По инициатива на дружествения клуб „Хижно дело и маркировка“ за улеснение на туристите са номерирани маркировъчните стълбове в отсечките: *Превал на Троян - ски проход* (№ 1) - *Ветровити преслап* (№ 77); *Каменната порта* (№ 249) - хижа „Ехо“ (№ 333); хижа „Ехо“ (№ 1) - *връх Ушите* (№ 31).

Най-активните и всеотдайни членове на клуба са Петко Попов, Тихан Туханов, Радослав Георгиев, доц. Вилем Манев, доц. Милко Маринов, Емил Станев, инж. Георги Георгиев, Мартин Николов, Вела Стойчева, Делян Тодоров, Анита Димитрова.

Постигнатото в хижа „Козя стена“ и в района около нея за подобряване на условията за прием и по-безопасното движение на туристите заслужава адмирации и подкрепа.

Но суровите условия, на които тя е изложена, създават пред хижния екип и дружество „Академик“ нови и нови проблеми за разрешаване.

Предстоящи са подмяната на голяма част от дъсчената обшивка на хижа, укрепване основите и ремонт на просторната източна площадка, ремонт на оградящия я парапет, допълнителното водоснабдяване, топлоизолации, обновяване на маркировката по десетките километри туристически маршрути - един следващ рунд от голямото предизвикателство сред върховете на страховития Кендабалкан.

Стефан Георгиев,
зам.-председател
на СТПД „Академик“,
гр. Русе

Силата на Съединението

Съединението прави силата. Всеки българин научава този девиз още от училищния чин. И ако се замислим, далеч неслучайно той присъства върху сградата на българския парламент. На Народното събрание – именно на „Народното“. За да ни напомним постоянно, че само онзи Народ, който е „съединен“, тоест, обединен: с единен дух, вяра, както и с решителност да претвори тези дух и вяра в дела, е направил и своята Сила. Така се прави Сила – когато народът се сплоти, обедини, „съедини“.

Откъдето следва априори и обратното – разединеният народ губи силата си, става слаб, неспособен да отговаря на историческите предизвикателства с всичките неизбежни последици, включително и най-тежката: заличаване от лицето на историята. Дали днес помним този исторически урок? И дали спазваме завета на Съединението, което ни е предадено като наследство от прагедите ни?

Ако се взгледаме в нашето съвремие, с болка и опасение се налага да констатираме, че нерядко допускаме великия урок на Съединението, на обединението и сплотяването, да остане само красива и вярна фраза. Забравяме, че

този урок изисква редовно да го преговаряме. Понеже стара истина е, че историята се забравя. Но тя не прощава това. Именно за нея с най-пълна сила важи фразата, че който не се учи от чуждите грешки – ще се учи от своите. И, наблюдавайки през историческите ракурси колко много народи са изчезнали от лицето на земята, защото са позволили да бъдат разединени, е очевидно, че трябва да не допуснем вирусите на социалните и политическите конфликти, враждите, междуособиците и партийните боричкания да достигнат границата, от която няма връщане назад. Границата, отвъд която великото българско Съединение, извоювано с толкова усилия от предците ни, да

бъде разкъсано и да се превърне в своя страшен антипод – Разединението.

Историята ни учи и на друго: почти всички народи, които са се борили за своето обединяване, за своите Съединения, са ги постигнали обикновено с кръв, въоръжени борби и през пожарищата на войната. Но много важна характеристика на българското Съединение е неговият безкръвен характер с една-единствена жертва – майор Райчо Николов, убит по погрешка. Това означава, че още преди формалния акт за обединяване на Княжество България и Източна Румелия българският народ от двете страни на Стара планина вече духовно е бил обединен и Съединението не е имало своите опоненти

ни сред политическата класа, нито сред армията, нито сред обикновените хора. Такова рядко социално-психологическо единодушие означава, че всички са били готови за него, имали са нагласата не само да го приемат след неговото прогласяване, но и да го защитят в случай на необходимост. Това блестящо се доказва чрез славната победа в Сръбско-българската война, която окончателно го утвърждава и доказва на цяла Европа, че българите са дорасли за самостоятелни политически актове и за военна защита на националните си интереси.

Именно затова, след като си припомним славните времена, когато то, Съединението, беше извоювано и после

защитено с българското оръжие, е повече от наложително днес да се замислим дали помним неговия исторически урок? Защото историята се прави от дедите – но се учи от внуците. Които на свой ред правят История. И от начина, по който сме научили и преговаряли тези си уроци, зависи каква История ще направим самите ние. Тоест – какъв урок ще преподадем на българите след нас.

И за да не оставим след себе си уроци за конфликти, разпокъсаност, междуособици и вражди – тоест, за да не оставим подире си спомен за слабост и разединение, трябва да помним великия урок от 1885 година.

Защото Съединението прави Силата.

Трудният път на Независимостта

В днешно време думата „зависимост“ започна да се употребява все по-често, обозначавайки една от най-мрачните черти в човешката природа: хората да изпадат, при това често съвсем доброволно, в зависимост от най-различни феномени на околната политическа, социална и природна среда. Без значение какви точно са тези феномени, всички те имат една обща черта: чрез тях отделните личности показват своята слабост. Слабост да се опълчват и съпротивляват на различни изкушения, които неизменно и неотклонно ги водят към зависимост.

Защото зависимостта е винаги изкушение. По много проста причина: тя улеснява живота. Човек доброволно става зависим, което предначертава коловозите на по-нататъшния му живот – и той вече не се нуждае да мисли и разсъждава, за да търси свой собствен, Независим път.

Безспорно, най-тежката форма на отнетата независимост, на зависимостта – това е робството. В неговата буквална форма. За психологическия фон на това явление има една класическа легенда (а може би действителен случай). Както знаем, великият баснописец Езоп бил роб. При това характерът му съвсем не бил робски и той често се опълчвал на своя господар. Веднъж на робовладелеца това омръзнало и той му припомнил:

- Не забравяй, че ти си мой роб, а аз – твой господар!

Езоп много се учудил:

- Така ли смяташ? Ти пък не забравяй, че, понеже ме смяташ за своя собственост, трябва да ме храниш, обличаш, да ме лекуваш, когато се разболея, въобще, да полагаш всякакви грижи за мен. Докато аз въобще не се интересувам дали ти има с какво да се облечеш, какво да ядеш, дали си здрав или болен. Е, кой от нас е роб, и кой – господар?

Това е класически пример за зависимост, който ясно показва, че тя е състояние на духа – а не на външната форма. И лесно можем да се досетим, че примерът се отнася както за отделния човек, така и за цели народи и държави.

За роба, зависимия човек, нещата са лесни – те са предопределени от неговата зависимост. Няма нужда той да се тревожи, да мисли за различни пречки и опасности по житейския си път – този път е предначертан без негово участие от външни сили, от същите тези сили, под чиято зависимост се намира. Неговият живот и той самият са тяхна собственост. Той е тежък роб – без значение дали става дума за алкохолна или наркотична зависимост при отделния човек, или за военна и политическа зависимост на някоя държава. Животът на робите, на зависимите винаги е лесен: следвай коловоза, в който си вкаран, и не мисли къде ще те заведе! И да ми-

слиш, и да не мислиш, това зависи от други хора – а не от тебе, именно защото си ЗАВИСИМ!

При независимите хора (и държави!) е обратното. Техният път е труден. Колкото по-независим си – толкова по-труден път следваш! Защото трябва да мислиш за всички препятствия и неочаквани капани, които те дебнат по него – нали сам го избираш, никой не те кара насилно да вървиш по този път и никой друг не се грижи да разчиства барьерите и пречките? Няма с кого да се оправдаеш, ако се блъснеш или катастрофираш. Отговорността за твоята НЕЗАВИСИМОСТ е изцяло

твоя.

Това е и главната характеристика на независимостта – тя те натоварва с отговорност за самия тебе и за отношенията ти с другите хора наоколо.

Ако разсъждаваме за държави – отговорността е на самата държава за политиката както спрямо собствения ѝ народ, така и за отношенията с другите държави. Независимата държава не може да се оправдае, че е васал на друга, от която зависят решенията ѝ – нали затова е независима, защото не е васал!

Да, вярно е: в историята има немало случаи, когато държавата доброволно влиза

в различни съюзи, коалиции, обединения, където по необходимост ограничава своята независимост или, както сега казват – своя „суверенитет“, за да се съобрази със съюзниците си. Но, колкото и парадоксално е, това също е форма на независимост. Защото няма как да влезеш в съюз, коалиция или обединение, ако си зависим, ако решенията ти зависят от другите. Ами ако този друг не ти позволи да влезеш в съответния съюз или коалиция? Такова едно решение на държавата също показва, че тя е независима.

Затова нека на 22 септември да си честитим 110 години българска Независимост!

Европейски туристически маршрут Е4: Пирин – Славянка

Хижа „Попови ливади“ – хижа „Славянка“ (6 часа) – Гоцев връх (4 часа) – хижа „Извора“ (4 часа) – село Петрово (6 км; 1.30 часа пеша)

От хижа „Попови ливади“ за хижа „Славянка“ се тръгва в посока изток-югоизток по главното шосе за Гоце Делчев. След около 150 метра се завива надясно през просека на електропровод и по асфалтов път се достига местност с почивни станции и вили (25 минути). Продължава се в южна посока по почвен път и за около 40 минути се достига чешма и заслон „Дългият чучур“ (1.05 часа). Малко след заслона вдясно (на запад) се отделя почвен път с маркировка към връх Свещник – първенеца на Южен Пирин. Пътят с червената маркировка за хижа „Славянка“ продължава на юг и през стара смърчова гора достига поляните на местността Млаки със заслон и чешма (2 часа). Все в южна посока маркировката заобикаля от изток връх Муторок и по снижаващото се било през обширна поляна в местността Койнаре, минавайки западно от връх Герзюв гроб, с две серпентини се слиза на билната поляна Срутена джамия (2.40 часа). Тръгва се по черния път наляво и скоро се достига разклонение в местността Бельовски юруци, продължава се по най-лявото отклонение нагоре на югоизток. Пътят навлиза в гъста букова гора (местността Дебелата кория), подсичат се западните склонове на връх Свети Петър (на южния му склон има параклис) и след два завоя се достига чешма (3.35 часа). След около 300 метра се достига седловина с разклон на пътища, продължава се по левия път право надолу и на юг през обширната поляна Беглика с изграден ловен заслон (4 часа). За Парилската седловина се продължава по билния път на юг и стръмно се слиза на седловината и камионния път с. Голешово – с. Парил. Слиза се вляво (на изток) по чакълирания път, идващ от с. Парил, и след около 1 км (15 минути) се достига хижа „Славянка“ (1021 м н.в., 2 сгради с общо 66 легла, самостоятелни и етажни бани и тоалетни, локално

отопление, сателитна телевизия, семинарни зали, туристическа столова и кухня) – 6 часа.

За Гоцев връх се тръгва на запад по камионния път с. Парил – с. Голешово, който минава над хижата и за 20 минути излиза на Парилската седловина. Пътеката започва да се изкачва в южна посока зад ловна хижа, преминава през малка поляна и навлиза в стара широколистна гора. С много серпентини през буковата гора се достига седловинната билна поляна Вапата, северозападно от връх Койнар (1 час). След нея пътеката продължава на югоизток, плавно подсича връх Койнар, набира височина през стара мурова гора, продължава вдясно от билото и през малка поляна извежда на голяма седловина над внушителната карстова пропаст Хамбаров дол (1.30 часа). Пътеката отново навлиза в гората с много завои, набира височина, излиза над горския пояс, продължава по вкопаната по стръмния склон пътека и на широки серпентини изкачва каменния купол на величествения и обзорен Голям Царев връх (2183 м) – 2.40 часа. **При мъгла в този участък има опасност от иззубване.** От върха пътеката продължава на юг-югоизток и след 15 минути излиза на държавната граница при гранична пирамида 103. Пътеката продължава на юг по самата гранична линия и през седло излиза на Малък Царев връх (2087 м) при гранична пирамида 102. Продължава се по

граничната линия и след дълго спускане и отново изкачване се достига бетонната кола на Гоцев връх (2212 м н.в.).

Гоцев връх е първенецът на Славянка и е шестият по височина от 10-те планински първенци. По билото на Славянка минава държавната граница между България и Гърция, а най-високата ѝ точка е острият Гоцев връх, разположен на самата гранична линия. Върхът е изключително панорамен: на север е Пирин планина, а зад нея – Рила; на север-североизток се очертават многобройните дупли на Родопите; на северозапад – планините Осогово, Влахи-на, Малашевска и Огражден, а на запад се издига крайграничната верига на Беласица. Интересни панорами се разкриват към планините в Се-

нея се тръгва по камионен път, който с няколко дълги серпентини слиза на най-високата точка на асфалтовото шосе, свързващо селата Петрово и Голешово (7 часа). От тук се тръгва наляво по шосето за с. Петрово и след няколко завоя, след около 3 км, се достига до разклона към сградите на хижа „Извора“ (704 м н.в., 40 места, вътрешни тоалетни и бани, локално отопление, туристическа столова и кухня) - 8 часа.

От хижа „Извора“ до с. Петрово има асфалтово шосе – 6 км.

Йордан Йорданов,
експерт в БТС
Карта: „КартГео“ ООД,
Троян

малка постройка, подходяща за краткотраен подслон. От

Хижа „Извора“

верна Гърция – на изток-североизток се извисява мраморният масив на Боздаг и граничната Стъргач, на югоизток – Сенгалска планина. Гоцев връх е крайната точка от българския участък на Европейския туристически маршрут Е4.

От Гоцев връх за хижа „Извора“ маркировката е синя лентова. Тръгва се стръмно надолу в северозападна посока по тревист терен, достига се заравненост, след нея се продължава по вкопаната в североизточния склон на връх Шабран пътека. Навлиза се в стара мурова гора, маршрутът завива надясно и излиза на обширната билна поляна Ливада (5.15 часа) с чешма и

Информативна беседа и дискусия по повод регламента за защита на личните данни

На 17 август в Заседателната зала на Министерството на младежта и спорта БТС проведе беседа с дискусия по повод регламента за защита на личните данни с участието на председатели и секретари на туристически дружества от цялата страна, членове на Сдружението.

Водеци на събитието бяха адвокатите Михаела Тодорова и Виктор Тодоров. На участниците предварително бяха раздадени материали, указващи действия, които трябва да предприемат дружествата във връзка с лични-

те данни. Представителите на адвокатската кантора запознаха присъстващите с всички процедури, които трябва да извършат ръководствата на дружествата, и отговориха на множеството въпроси, зададени им от участниците.

Българският туристически съюз предвижда да проведе и други подобни беседи с информативен характер, за да може всички членове на БТС да спазват необходимите стандарти.

Лъчезар Лазаров

Хижа „Славянка“

Маунт Кук – първенецът на Новозеландските Алпи

Върхът, който е изкачен само от 6 българи

Той няма височината на хималайските гиганти. С 1043 метра дори е по-нисък от Монблан и само с 839 метра е по-висок от балканския първенец Мусала. Но стане ли въпрос за първенеца на Новозеландските Алпи Маунт Кук (3764 м), в съзнанието на алпинистите се явява мощната му снага, покритата с вечен сняг, лег и стръмни, а на места и отвесни склонове.

В различни, дори и най-авторитетни издания, височината му може да се срещне и под 3754 м. А от 14 декември 1991 г. много упорито височината му се съобщава на 3724 м и в това няма никаква сензация, защото на тази дата под въздействието на ерозията или незначителен земен трясък част на върха се откъсва огромна скално-ледена маса, която сваля височината му с 30-40 метра.

У нас този връх е малко познат, особено за широката туристическа и планинска обществено-мисленост, та дори и за част от алпинистите, защото извисява снага в най-западната част на Южния остров на Нова Зеландия. Фактът, че върхът се намира в непосредствена близост до морския бряг, навярно е станала причина той да бъде открит от прочутия английски мореплавател, изследовател и пътешественик Джеймс Кук (1728-1779 г.) и това е станало по време на втората му околосветска обиколка от 26 август до 1 април 1770 г.

На местните жители – маорите, върхът е познат и под името Аораки. В онези далечни години обаче нито един алпинист не е погледнал

на него като на алпийски обект. Поради това едва стотина години по-късно са направени няколко неуспешни опита, докато на 25 декември 1894 г. до върхната му точка достигат трима новозеландски алпинисти – Том Файф, Джордж Греъм и Джак Кларк.

Днес в района на върха нещата са коренно променени. Върхът Кук (за по-кратко всички го наричат само Кук), ледникът Тасман, още 7-те върха, извисяващи се в околостръст над 3000 м, както и редица други природни дадености, са превърнали мястото в едно от най-красивите места в Нова Зеландия. Направили са го един прекрасен кът от рая, а държавата го е узаконила като Национален парк, простиращ се на 70 000 хектара.

В годините популярността на върха бързо набира скорост и тя излиза извън пределите на Нова Зеландия. Причината е не само в техническите трудности на върха, на бързото и внезапно променящите се атмосферни условия, но и във факта, че точно по неговите склонове са израсли редица светилина на световния алпинизъм – легендата Едмънд Хилари, който не се нуждае от представяне. Тук е Норман Харди – алпинистът, който в състава на английската експедиция до връх Кангченгдзонга (1956 г.) става един от четиримата алпинисти, получили правото да бъдат наричани първопокорители. Последни по време, но не и по популярност, са отличните алпинисти и водещи планински гидове на комерсиални експедиции по най-високите върхове – осемхилядниците и

най-вече на Еверест – Рибол и Роб Хол. Не, няма да пропуснем и Марк Инглиш, човека, който като професионален планински спасител в района на връх Кук попада в снежна буря, държала го в плен цяла седмица. Последствията са много тежки – ампутация на двата крака. Това обаче не пречи на Марк след години отново да се върне на старата си служба и дори на 15 май 2006 г. да запише името си като първия човек, стъпил на покрива на света с... два дървени крака. А журналистите да му тиражират крилатите думи: „Аз имам едно много голямо предимство пред всички алпинисти – не ми мръзнат краката.“

Въпреки че върхът отстои на десетки хиляди километра от нас, и ние можем с гордост да отбележим имената на тези наши сънародници, които са записали имената си в числото на многобройните алпинисти, стъпили на гордото му чело. Без да претендираме за абсолютна достоверност, считаме, че първият българин, изкачил този новозеландски „Еверест“, е Стефан Калоянов. Помните ли това име? Ако не, аз ще ви го припомня. Това е радостта на експедицията ни „Еверест-84“. Човекът, който безпроблемно осигури безупречната връзка между базовия лагер и алпинистите ни, намиращи се по междинните лагери и дори тези, които имаха щастието да стъпят на заветните 8848 метра. И най-вече да остави за поколенията историческите думи на великия Христо Проданов: „Аз съм на върха! На върха съм!“ Както и последните му слова „Аз... тук... на по...сле...дния... жълт Купен“... Изкачването на Стефан е осъществено само година след експедиция „Еверест“ – от 23 до 27 януари 1985 г. Нека припомним, че за тези географски ширини това не е зимен, а летен сезон.

Три години по-късно, през март 1988 г., на върха се изкачват двамата представители на гр. Банско – Димитър Бърдарев, по-късно професор по алпинизъм и ръководител катедра „Алпинизъм“ към НСА, и Николай Проев. Неотдавна бе осъществено и трето българско изкачване на върха от Жеко Въртев, Илиян Кинов, познат повече като Цайко, и съпругата му Мария Кинова. С групата, като свързка между катере-

щите и спасителната служба, е и Виолета Въртева. И трите ни изкачвания са по трудната Западна стена. Тяхната визита в страната на кивитата продължава малко повече от месец – от 2 декември 2017 г. до 11 януари 2018 г.

А ето и няколко думи за характера на маршрута, по който преминават и шестимата български алпинисти. Впрочем това е и най-популярният маршрут, изкачван от алпинистите – Западна стена. Изкачването започва по стръмен и силно напътен ледопад „Емърс Шелф“, където опасността от пропадане на ледени блокове е голяма. Тук пътят не е конкретизиран и всеки избира най-подходящия в момента път. „Ако изключим липсата на кислород, това място бих оприличил само с това на ледника Кхумбу под Еверест“ – споделя Бърдарев.

След преодоляването на този опасен участък изкачване на 1600-метровата стена. Нагоре трудностите се редуват – леден контрафорс „Шейлз Фејс“ от пета категория на трудност, фирново-ледени участъци от 65-70 градуса, твърд лед, по който котките и ледокопите дават абсолютна сигурност, но само на тези алпинисти, които владеят добре ледената техника. Последните 400 метра леко успокояват катерещите, но и тук опасностите не са изключени, особено ако времето показва своя нрав.

Изкачването и слизането по маршрута обикновено отнема от 16 до 22 часа. По наши сведения и шестте ни алпинисти са се вместили в средната за маршрута норма от 16 часа. „Тук спасителните акции са безплатни и това дава

Върхът, който е изкачен само от 6 българи

известно спокойствие и сигурност, а сателитен телефон по време на изкачването всеки може да си вземе на поносими цени под наем“, сподели с автора Жеко Въртев.

А ето още някои данни, които биха били интересни за читателите. Въпреки и не толкова висок, Новозеландските Алпи се характеризират със своите необикновени красоти и голямото обледеняване. Тук специалистите са преброили 27 върха с височина над 3000 метра и 72 ледника. Като най-обледенена тук се счита 1800-метровата отвесна Източна стена на връх Кук. А това е един катерачен обект, който като магнит привлича погледи на най-дръзновените катерачи и най-вече ски алпинисти, които в продължение на години правят отчаяни опити да се спуснат със ски по тези стръмни и много опасни ледени склонове. Най-последно, на 27 октомври 2017 г., успехът се усмива на италианеца Енрико Мозети и англичаните Бен

Бонгс и Том Гранд. „Трудността и опасността ни бяха толкова големи, че на три места се спускахме със ски, обвързани с алпийско въже“ – пише в спомените си Мозети.

А що се отнася до съдбата на големия английски мореплавател, пътешественик и откривател Джеймс Кук, тя е трагична. На 14 февруари 1779 г., когато е на обиколка из Хавайите, той и групата му са нападнати от разгневени хавайци. Кук, който се е опитва да води преговори, е убит, а тялото му, по предположение на някои негови биографи, е изядено от туземците. Един фатален край на 51-годишния велик изследовател, и то точно в разгара на творческите му сили.

Днес на името на Джеймс Кук има повече от 20 наименования на географски обекти, в това число и на най-високия и популярен връх на Нова Зеландия – Маунт Кук.

Доц. Сандю Бешев

In memoriam

Нека споменем с любов и благодарност Михаил Иванов Житаров – големия планинар и заслужил треньор по ориентирване.

Да се смълчат за миг хора и природа пред чистото му удивление и възторг всеки път от светлината и живота, от природата и жизнерадостта!

Нека споменем с любов и благодарност, че сме били заедно с него.

Поклон пред паметта му!

От неговото семейство, приятели и туристи

Западната стена на Маунт Кук, по която преминават шестимата български алпинисти

Елизабет Хоули – всепризнатата хроникьорка на хималаизма

„Не съдя никого. Аз просто търся и доказвам истината“

Има една дама, която знаеше не само най-много, а всичко за алпинистите, изкачили най-високите върхове на планетата – 14-те осемхилядника и най-вече за 10-те непалски гиганта. Тази дама бе американката Елизабет Хоули. Споменаваме я в минало време, защото на 26 януари 2018 г. тя напусна този свят, когато календарът ѝ бе отброи 94 години. Една дама, която никога не се е занимавала с алпинизъм, не е изкачила нито един връх, дори не е ходила и до базовия лагер на Еверест, а толкова много е писала за този връх. И не само за него.

Родена е на 2 декември, а според някои биографи - на 9 ноември 1923 г. в Чикаго, където през 1946 г. завършва магистратура по история. Две години работи като журналистка в списание „Fortune“, след което предприема 8-годишно пътешествие из Европа, Африка и Азия. Харесва си най-много столицата на Непал Катманду, където се установява, първоначално за дълго, а впоследствие и завинаги.

Решаваща роля в живота ѝ изиграва една случайна среща през 1961 г. с Едмънд Хилари - човека, който има щастие то да стъпи първи на покрива на света - на Еверест. Тази среща засилва интереса ѝ към алпинизма и в частност към хималаизма, но не да се катери, а да въведе някакви нови поръчки в хронологията на хималайските изкачвания. Не че преди това не е имало такива, а всяка експедиция и държава е следвала своя път на регистрация. По предложение на Хилари тя постъпва на работа като завеждащ непалския офис „Himalay Trust“, на който собственик е самият той. Така това става нейна основна работа, но постепенно се ориентира и към хроникването на изкачванията на осемхилядните върхове, първо като хоби, а впоследствие и нейна основна професия в продължение на много години, та дори и чак до последния си ден - 26 януари 2018 г.

През 1963 г. като кореспондент на „Reuters“ мис Хоули

получава възможност да отразява първата успешна американска експедиция на Еверест. Там тя се запознава и сближава с друга много интересна и важна личност в света на алпинистите - Норман Диренфурт, който е и ръководител на тази експедиция. Репортажите ѝ за тази много успешна експедиция са оценени като много добри и това още повече ѝ вдъхва увереност в пътя, който вече е избрала.

Работният ѝ ден започва винаги в 7 часа и до 9 тя твърдо е на работното си място в офиса. След това започва срещите си с алпинисти и това тя прави с помощта на много, около 70, нейни помощници, които говорят най-различни езици. Държи връзка с Министерството на туризма, което издава разрешителните за експедициите. Познава се лично с най-известните световни алпинисти и от тях научава много. Не пропуска лекцията, където пристигат всички експедиции. Винаги е отлично информирана, кой, кога и откъде ще пристигне в Катманду. Така тя получава много точна информация за намеренията на алпинистите, техния брой, както и спортно-техническите им възможности. Черпи информация винаги от извора. Ето какво разказва за нея Ед Вийстърс, първият американски алпинист, събрал колекцията на 14-те осемхилядника. „Пристигах в хотела и, още не си разопаковал багажа си, звъни телефонът на административната. Подават ти слушалката и чуваш непознат глас. С Вас говори мис Хоули. Кога и къде ви е удобно да се срещнем?...

Разказват, че не само в големите, но и в по-малките ресторанти и хотели сервитьорите и администраторите не обслужват алпинистите, преди да са позвънили на мис Хоули. А бистро „Rot Doodle“ дава безплатен обяд на всеки алпинист, изкачил Еверест, но само след като е получил потвърждение от мис Хоули, че връхът е изкачен...

Облечена е винаги с поли или рокли, но никога в панталони. Отива на срещи със стария си

фолксваген тип „костенурка“, но никога не шофира самата тя, а предоставя това на верния си шофьор от Непал.

Връзката между нея и алпинистите е двустранна. Не само тя ги търси, но по-често я търсят и те. „Ако ми е нужна информация за някой от осемхилядниците, се обръщам към нея - тя нали тя е най-известният чужденец в Катманду и знае всичко“ - казва за нея Райнхолд Меснер. Тя си е извоювала правото с нейните данни да бъде най-значимата личност, що се отнася до най-пълните и точни сведения за успешните и неуспешните изкачвания. С нея се съобразяват всички алпинисти и журналисти. От нейните данни тръгват по ефира всички съобщения за успехи на алпинистите. Създава е голяма база данни на темата хималаизъм.

В нейните архиви са записани над 80 000 изкачвания на над 350 върха, провела е над 20 000 интервюта и го-

дишно се среща с около 250 експедиционни ръководители и отделни алпинисти. Често е участвала в решаването на много спорни въпроси. Изкачен ли е даден връх, или не. По нейни данни не са признати изкачвания на шест кандинати за „Хималайската корона“. От нейната точна информация се е разрешил например въпросът коя алпинистка да бъде първата, която е събрала „Хималайската корона“ - южнокорейката О Еун Сун или испанката Едурне Пасабан. Призът печели Пасабан, защото „О“, както всички я знаят, не доказва правото си на успешно изкачване на върха с трудното за изписване и изговаряне име - Кангчен-дзюнга. Последната дума в този спор е била на мис Хоули.

Базата данни, които мис Хоули е събрала, се съхранява в 46 дървени шкафови папки, някои от които вече потънали в прах. Тъй като тя се заема с тази информация след 1961 г., към осъществяване опити и изкачвания на върховете от 1905 г. до 1961 г. тя постъпва като професионален историк-архивар. И в нейна помощ е пенсиониранят вече алпинист и компютърен специалист Ричард Солисбъри, който живее и работи на компютъра си в щата Мичиган.

Интересна е и надпрева-

рата между двамата големи алпинисти по това време - Райнхолд Меснер и Наоми Уемура. Кой да стане първият алпинист, изкачил соло и без кислород Еверест. Печели Меснер, защото точно мис Хоули го посъветва да не чака разрешение за изкачването на върха откъм Непал, а да отиде от север, където тази процедура върви по-бързо. В това време Уемура продължава да чака разрешение от Непал и губи битката с Меснер.

Елизабет Хоули твърдо се обявява за истинските стойности в алпинизма, за чистия алпинизъм, като не одобрява бързото му комерсиализиране с извеждането на върховете на бозати и себелюбиви клиенти, на предварително поставяне на паракети на трудните и опасни места от шерпите. В последните години от живота си Хоули е работила с Първа непалска трекинг агенция „Tiger Mountain“. Според специалистите след нейната кончина светът на хималаизма ще продължи, но няма да бъде същият.

За голямото уважение и признание към нейното дело от 26.08.2014 г., когато бе отбелязан нейният 90-годишен юбилей, един безименен връх в района на връх Дхаулагири с височина 6182 м е наречен на нейното име. Първото му изкачване е осъществено от френския алпинист Франсоа Дамилано, който предлага това име, за да бъде официално одобрено с указ на Министерството на туризма в Непал. Самата тя обаче счита, че върховете не бива да се назовават на имената на хора, били те много или по-малко заслужили в алпинизма, а това да става съобразно местните традиции.

Елизабет Хоули е добре позната и на българските алпинисти. Дори с писател-

ката-алпинистка Калина Ковачева, вече покойник, ги е свързвало истинско приятелство и размяна на редица мнения не само по въпросите на алпинизма, но и по чисто приятелски въпроси. Мис Хоули има точен и верен поглед и към българските изкачвания на осемхилядните върхове, както и своите забележки по тях.

Въпреки че не съм имал щастието да стъпя на нито един осемхиляден връх, в позицията ми на хроникьор на българския алпинизъм и хималаизма често ми е задаван въпросът за почитеността на осъществяваните изкачвания. На този въпрос бих отговорил с думите на Атанас Скатов, който има в актива си 6 осемхилядника и едно повторение на връх Еверест. „Въпросите, които се задават от страна на мис Хоули или от нейните помощници, са много. Като: къде и на каква височина си срещнал даден алпинист? Разговарял ли си с него или с тях? Какво видя и как изглежда самият връх? Същите въпроси се задават и на засрещнатите алпинисти. Да се заблуди мис Хоули, е абсолютно невъзможно“ - ми разказа Скатов. А ако пак се върнем към американския топ алпинист Ед Вийстърс, то той казва: „Трябва винаги да сме 100 на 100 сигурни в това, че сме били на върха, на най-високата му точка, защото мис Хоули знае всичко и ще попита: „Как изглежда връхът?“ И ако не си много точен, ще разбере, че става въпрос не за успешно изкачване, а за заблуда. Въпреки че никога не е била на даден връх, тя отлично знае всичко за връхната му точка. Е, има и алпинисти, които предпочитат да не се срещат с нея...“

Сега, когато тя вече не е между живите, по нейно решение архивите ѝ са станали достояние на всеки, който желае да ги ползва. Аз вече ги ползвах и ще се съобразя с това при издаването на книгата ми „Българските осемхилядници“.

Делото на мис Хоули навярно ще продължи, защото тя е подготвила достойни свои последователи. Ще продължат и изкачванията на най-високите върхове на планетата, докато съществува алпинизмът и докато ги има тези големи и примамливи върхове.

Доц. Сандю Бешев

Купа „Родопея” – 2018

От нас, хората, изправени пред бездънната непонятност (и... възхитителната простота!) на живота се иска малко: да постигнем яснота относно себе си, относно съществуването, което ни прави човешки същества.

Ясно е, че всеки от нас търси и непременно постига своята свобода, която му дава пълнота на съществуването. Бъдещето ни зависи от нас самите и се определя най-вече от онова, което силно, дори съкровено

искаме да бъдем. А ориентирането е спорт, в който се изяснява в пълнота свободата, интелектът, самостоятелността, физическата подготовка, бързината и точността в разчитане на карти и работа с компас и желанието за победа.

На 4 и 5 август Българският туристически съюз, Българската федерация по ориентирание, Туристическо дружество „Родопея”, с. Ягодина, и Клубът по ориентирание „Компас Родопея” организираха и проведоха в района на с. Ягодина четвъртото

Международно състезание по ориентирание за купа „Родопея” с главен ръководител Владислав Ярко, главен съдия доц. д-р Тодор Тодоров, главен секретар и оператор „Спорт Идент” Лидия Николова, технически ръководител Русалина Стефанова, контролен съдия Тончо Нейчев, старши съдия „Старт” Георги Кольковски и старши съдия финал доц. д-р Слави Любомиров. Тези два дни за селото беше празник. Обезлюдените улици се изпълниха с хора и автомобили от различни краища на

страната и чужбина. Времето, слънчево и приятно топло, подсилваше ведрото настроение.

Точно в 18:00 часа под звучите на родопска каба гайда и уханието на вкусни, домашно приготвени сладкиши, Снежана Кукунджиева приветства гостите и откри Техническата конференция. Дадена думата на Георги Петров – член на УС на БТС, който изказа задоволството си от това, че присъства на състезанието, и пожела успех на всички участници. След това думата бе дадена на доц. д-р Тодор Тодоров, член на УС на БТС, председател на ТД „Родопея”, с. Ягодина, и председател на Клуба по ориентирание „Компас Родопея”. Г-н Тодоров подчерта, че Родопска планина дава големи възможности за развитие на различните видове спортове, че една от целите на ТД „Родопея” е възпитание в родолюбие, развитие на интелекта и приобщаване на подрастващото поколение към спорта. Накрая техническият ръководител Русалина Стефанова даде необходимите указания относно маркировката, маршрутите, релефа и картите. След приключване на конференцията всички се отправиха към мястото за стартиране. Релефът, средно до силно пресечен, със заоблени теренни форми, със синори и камъни, малки и големи черни пътища, мочурища, тифи, излолистна гора, будеше интерес у състезателите. В 19:00 часа Русалина Стефанова даде старт по ориентирание на група МЖ 10-12 за купа „Родопея”, в 21:00 часа стартираха участниците в нощното състезание по ориентирание за купа „Родопея”.

Времето беше прохладно и създаваше благоприятни условия в надпреварата за победа, а картината, която рисуваха плъзналите в нощта участници със светещи лампички, беше неописуема. Всеки участник, преминал финала, получаваше вода и магнитка от Ягодинската пещера. На другия ден, 5 август, в 10:00 часа се даде старт на състезанието по ориентирание – средна дистанция.

Първото място в комплексното класиране за купа „Родопея” спечели СК „Бачо Киро” – Дряново, второ място – „Браун тим” – Велико Търново, и трето място – СК „Чумерна” – Елена.

Дебют направиха и състезателите на клуб „Компас Родопея” – с. Ягодина, като съответно бяха завоювани и медали. При мъжете „Елит” най-добри бяха: 1. Николай Димитров от „Браун тим” – Велико Търново; 2. Здравко Тарълов от „Компас крос” – Русе, и 3. Иван Димитров от „Браун тим” – Велико Търново. При жените „Елит” в челната тройка са: 1. Стефания Димитрова от „Браун тим” – Велико Търново; 2. Моника Ламбева от „Бачо Киро – 94” – Дряново, и 3. Нели Радкова от „НСА – Сивен” – София. Купата приз „Благой Стефанов” бе спечелена от Стефан Димитров от СК „Истрос” – Русе.

Освен медали те получиха и парична награда, съответно 150 лв., 100 лв. и 50 лв.

Състезателите от различните възрастови групи, класирали се на първите три места, бяха наградени с медали, а всички деца, взели участие в състезанието, получиха грамоти и шоколади.

На всички, участвали в състезанието, бяха дадени талони за безплатно посещение на Ягодинската пещера.

Треньорите и спортистите останаха доволни и очаровани от условията за подготовка, прекрасната природа, трасетата за бягане и отличната организация на самото състезание, както и от гостоприемството на домакините.

Подобни състезания дават възможност за изява наред с ветераните и на много деца и спортисти от най-различни възрасти.

Снежана Кукунджиева, член на УС на ТД „Родопея”, доц. д-р Тодор Тодоров, председател на ТД „Родопея”

Ода за природата

Музика: **Маестро Д. Динев**
Текст: **Игнат Игнатов**

Нищо днес не е така и толкоз примамливо,
рано сутринта в равнина
да крачиш ти щастливо!
Утринник изриг косите ти да вей,
по-нежен и на морски бряг от бриза!
Чучулигата да гледаш как се рей
и към земята стреловидно слиза!

Нищо днес не е така и толкова красиво,
рано сутрин към върха
да крачиш ти щастливо!
Пръв да виждаш хоризонтът как гори!
Как синва се зората там далече!
Как невидимо във сънните гори
животът многолик се почва вече!

Нищо толкова не е красиво за очите
рано сутрин от брега
да гледаш как вълните –
морските вълни са в яростен двубой
със пясъците и със бреговете!
Питащ се с въпрос кога и този бой
ще има своя край във вековете?!

Природо наша чудна,
Природо многолика,
на всяка крачка в тебе
красотата буйно блика!
Природо, нея съхрани
и още толкоз века,
макар безжалостен сега
към теб да е човекът!

Родината почва

На **Павлин и Екатерина Маркови** –
от радост да не се отърват!

Родината почва
от първия вик!
От бялата малка
звънлива играчка!
Родината – казват –
е тръпния миг.
Измерена трудно
със бебешка крачка!

Родина са още
и двора с пелин!
Градинката в него
със росни лалета!
И татко, и мама!
Любима и син!
Другарите с възраст
от приказки взета!

Родина е още
Балканът ни горд!
Поляните в него
пейзажно красиви!
Морето ни синьо;
реките без брод!
Полетата ширни
с класили жита!

Българийо моя,
със крачки те меря!
За ден те обхождам
надлъж и нашир!
Но равна на тебе
не ще да намеря,
дори да обходя
и звездния мир!

Ода за Черни връх

Музика: **проф. Йордан Колев**
Текст: **Игнат Игнатов**

Черни връх!
Черни връх!
Със мене се чудят мнозина
„черен” защо те наричат,
когато си станал причина
за всичко, което обичат!
С радост да крачат по своята родина!
За нея да пеят най-топлими песни!
Да я виждат как става моминска градина!
Да срещат из нея и хора чудесни!

Толкоз ли,
силно ли,
когато към теб са поели
триста души с Алеко,
са вярвали в своето дело,
че стигна то толкоз далеко:
хиляди хора да крачат за здраве?
Далеч да отеква лиричната песен!
Да ги срещат с прохладна река и дъбрави!
Денят им да става спомен чудесен!

Алеко, Алеко,
високо, далеко,
вече ни води
твоя девиз:
от есен до есен
да крачим със песен
по планините
с въздуха чист!

Ода за писмеността

На училище „Св. св. Кирил и Методий” –
с. Страхилово, Велико Търновско –
за първите 7 години!
На учителя ми от I-IV клас **Трифон Лазаров**
и директора **Георги Яръмов!**

Един ли паметник до нас от древността достига
за славата на личности, владели древните народи?!
Но паметник – в самите нас – самин да се издига! –
познаха вековете след смъртта на Кирил и Методий!

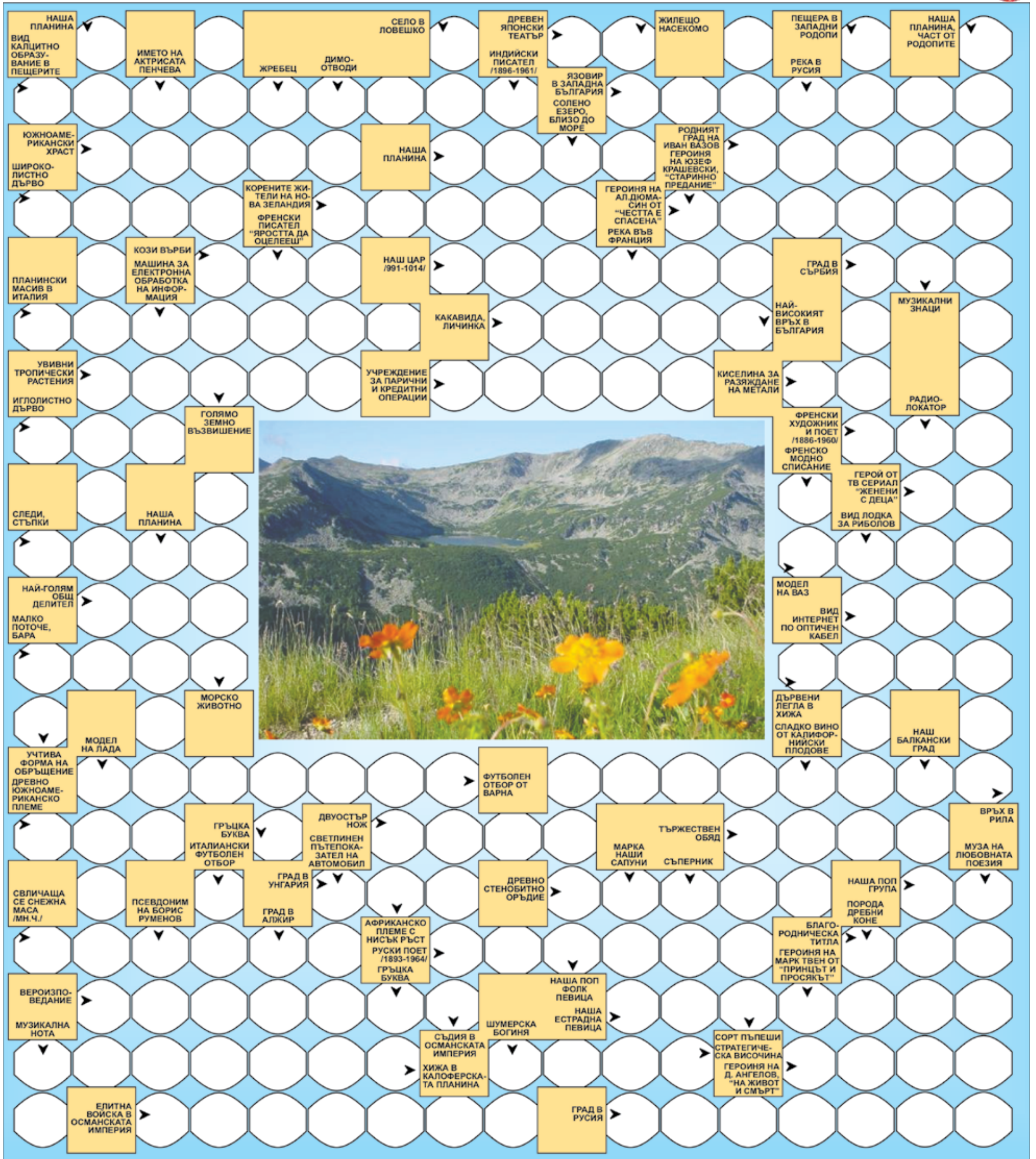
Той в златен блясък не блести; ни в мрамор е облечен.
И сред засмените звезди пиедесталът го не виши.
Но ден и нощ е той във нас – и в скръб, и в смях сърдечен!
И своя ръст издига, щом славянин името си пише!

Край него няма никога да цъфне цвят в лехите!
Пред него никога никога не ще превий колена!
С Гагарин в космоса летя на среща със звездите!
Във звучна реч край нас е от мигът, във който сме родени!

Чутовни паметници днес прославят древността ни,
от поглед на летящ орел, които са необозрими!
Но само този паметник единствен ще остане,
от вечността по-вечен,
а пък сбран в едно славянско име!

О, Кирил и Методий – мои родни праотци!
И в мислите си Вий допускахте ли тази слава?!
Че Вашите букви ще творят изкуства и творци?!
Че с имената ви
САМО СЛЪНЦЕТО ЩЕ СЕ РАВНЯВА!!!

24.IV.1983 г., с. Страхилово

РЕЧНИК: АЛЕНИНО, АНАТО, АРП, ВЕЗЕ, ЕИМ, МАД, НИЛИ, НИРАЛА, РИВАЛ, ТОРОС, УРК.

Виктория КРЪСТЕВА

ОТГОВОРИ

ВОДРОБАВНО: Но, Сталактон, Студена, Анато, Рила, Сног, Дрян, Маори, Жанета, Иви, ОТВЕНО: Ви, Ми, Стара планина, Самара, Аня, ЕИМ, Родопа, Везе, Планина, Миде, Самуил, Ниш, Аленино, Ларва, Лани, Ванка, Ед, Чам, Арп, Ал, Дири, Лада, НОД, ЛАН, Вада, "Милан", Ат, Ви, Ро, Нили, Комини, Милан, Ата, Ита, Торос, Капия, Нирала, Ки, Лимин, Немец, "Ел", Рин, Нан, Лепеница, Религия, Иванова/Лили, Мазалат, Кота, Анет, Еничари, Аленино, Религия, Иванова/Лили, Мазалат, Кота, Анет, Еничари, Аленино.

В САЙТА НА BTS -
можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на BTS и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на BTS.
www.btsbg.org

Планинска спасителна служба
При нещастен случай
дежурни телефони:
GSM: 1470
за абонати на MTEL и VIVACOM
0887 100 237/238
- за абонати на останалите оператори;
02 963 2000 - стационарен телефон
Централен денонощен пост,
свързан с телефон 112
www.pss-bg.bg

Издава: БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ
Адрес на редакцията:
1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427
Тел: 02/ 93 00 680; 0882 966 134; ISSN-0205-0943
www.btsbg.org
Ако изпращате текстове по електронната поща,
дублирайте задължително на двата адреса:
exobts@gmail.com и на emateina@gmail.com

В редакцията не се приемат ръкописни текстове.
Последен срок за получаване на материали - 30-о число на месеца.
ГЛАВЕН РЕДАКТОР: Емилия Матеина
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Овчаров; проф. д-р Витан Влахов; инж. Иван Петров – председател на Българската асоциация по картография; доц. Сандю Бешев – алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; доц. Кънчо Долапчиев, Елисавета Първанова, м. с. по алпинизъм, Йордан Йорданов - експерт „Хижи и маркировка“ в BTS, Константин Койнов – ориентировач, генерален секретар на Българската федерация по ориентирене

Графично оформление и предпечат: Петя Бабукова

Печат: "Алианс ПРИНТ"

**КУРЕКТ
БКАУНТ**

Счетоводни услуги
и данъчна защита

тел.: 02/8664553
GSM: 0899881720
ekushlev@gmail.com

Шампионът на България Шабан Мустафа с нов рекорд по трасето на „Осогово рън“ 2018

Шабан Мустафа спечели с нов рекорд на трасето 5-о издание на надпреварата „Осогово рън“ при планинските бегачи. Многократният шампион на България избяга разстоянието от площад „Велбъжд“ в Кюстендил до връх Руен за 2:22:51 мин. Досегашният рекорд на планинското изкачване бе на Росен Лилов - 2 часа и 34 мин. Димитър Михайлов бе най-бърз при колоездачите, като той изкачи върха за 2:07:33 мин.

На площад „Велбъжд“ в 9 часа на 5 август бе даден старт на Петото издание на състезание-

то по планинско бягане и планинско колоездене „Осогово рън 2018“. Организатор е Сдружение „Маратон“ със съдействието на Община Кюстендил и Туристическо дружество „Осогово“. Зам.-кметът Светослав Василев поздравя участниците и даде старт. 105 мъже и жени, младежи и девойки до 20 г., ветерани 40+, 45, 50, 55, 60, 65, 70 г. стартираха в двете дисциплини - планинско бягане 26 км и планинско колоездене 29 км.

Трасе бягане: старт на площад „Велбъжд“ (530 м н.в.), преминава покрай стагиона „Осогово“, картинг пистата и местността

Почивало, по горски път под хижа „Иглика“, до местността Студен кладенец - 8,4 км по черен и асфалтов път се достига хижа „Осогово“ - 13,2 км, продължава по черен път през местността Бегбунар - 19,5 км по централното било на Осогово, до финала - връх Руен (2251 м н.в.).

Трасе колоездене: старт на площад „Велбъжд“, по асфалт и каменни плочи се преминава през лесопарк „Хисарлъка“, покрай снаториума, през с. Богослов до местността Студен кладенец - 11,2 км, по черен и асфалтов път достига хижа „Осогово“ - 16 км, продължава по черен път през местността Бегбунар (22,3 км) по централното било на Осогово до финала - връх Руен.

За участниците имаше много подкрепителни пунктове по трасетата.

„Това е едно доста сериозно предизвикателство, но си струва човек да опита. Контролното време е 5 часа и половина, но най-добрите пристигат значително по-бързо - за около 2 часа и 20 минути. Могат да участват и любители, идеята е да предиз-

викаме хората. Рекордът по трасето от Кюстендил до връх Руен при бегачите е на Росен Лилов - 2 часа и 34 мин. Тази година има заявка рекордът да бъде подобрен, защото ще участва многократният шампион на България, печелил редица планински европейски маратони - Шабан Мустафа. Той държи рекордите на останалите 4 върха във веригата“, коментира председателят на Сдружение „Маратон“ Петър Панков и на веригата „Пет планини“.

„Тръпката от участието в „Осогово рън“ е в невероятната красота, която се вижда, бягайки или карайки велосипед в Осоговската планина. Нашата планина е много красива. Другото е физическо натоварване, малко адреналин, преодоляване на препятствия, борбата със себе си и радостта да стигнеш до крайната точка“, каза Иван Стоянов, представителят на Сдружение „Маратон в Кюстендил“, който подготвя и трасето за надпреварата.

В генералното класиране при мъжете в планинското бягане втори се нареди кюстендилецът

Ивайло Атанасов - 2:43:03 мин., а трети се класира Ангел Ангелов - 2:48:56 мин. При жените най-бърза по трасето бе Елена Димитрова с време 2:56:59 мин. В призовата тройка са още Силвия Стефанова и Ивелина Василева. На 5-о и 6-о място се наредиха кюстендилките Боряна Попова и Ивелина Колева.

В колоезденето при мъжете, след победителя Михайлов, финишираха Ангел Йончевски и Фьодор Драголов. При мъже 55 г., след Драголов, се нареди кюстендилецът Марио Димитров от клуб „Руен-92“. При жените в колоезденето първа на връх Руен финишира Ивета Алексиева.

Веригата FIVE MOUNTAINS включва изкачване на най-високите върхове на 5-те най-високи български планини от прилежащите им градове: връх Ботев в Стара планина от Калоян, връх Вихрен в Пирин от Банско, връх Мусала в Рила от Самоков; връх Руен в Осогово от Кюстендил и последното изкачване - Черни връх на Витоша от НДК в София.

Даниела Стоименова

Алпинистът Иван Терзийски от Самоков покори връх Хан Тенгри

Иван Терзийски достигна връх Хан Тенгри, висок 7010 метра. Терзийски е заедно с алпинистите проф. Орлин Стойчев от Американския университет в Благоевград и Здравко Петков - Здравеца.

Самоковецът Иван Терзийски е син на един от най-известните и уважавани в България планински спасители - Петър Терзийски.

Както е известно, Петър Терзийски е началник на ПСС - Боровец. След завършване на множество курсове, включително и алпинизъм, Терзийски започва работа като спасител. В планината работи близо 40 години. „Щастлив съм за успеха на моя син, както и на алпинистите, които са с него. Хан Тенгри е труден връх. Разбира

се, че се вълнувам!“ - сподели Петър Терзийски.

Синът му, Иван, го придружава в планината още от малък. Естествено първите туристически маршрути са били из Рила. Иван се качва в Хималаите още когато е бил на 17 години. Заедно с баща си преди години се качи на Монблан, както и на едни от най-опасните върхове, като Матерхорн, Айгер и други, преди месеци бе на Елбрус.

Иван Терзийски работи като полицай

и в ПСС като доброволец.

Връх Хан Тенгри е втори по височина в планината Тяньшан, на границата между Кур-

гизстан, Казахстан и Китай. Тримата са отпътували за Казахстан на 18 юли, а самото изкачване на Хан Тенгри е започнало от базовия лагер на 4000 метра надморска височина на 3 срещу 4 август.

Любомир Кузев

„Бялата порта на Рила“ разтвори за 15-и път врати за песента

„... Бялата порта ти си на Рила, бялата порта на любовта“ - тези думи прозвучаха многократно по време на туристическия фестивал в рилския град Самоков. Планинари и любители на туристическата песен от близо и далеч събра традиционният фестивал, включен в

проявите за празника на Самоков. Неговото 15-о издание се проведе на новопостроената открита сцена в Туристическата градина.

Началото поставиха символичните домакини - самоковският Хор на ветераните туристи при Туристическо дружество „Рилски турист“.

Бурни аплодисменти сред публиката предизвика появата на диригента и гоайена на българската планинска песен - Борис Стрински. „Вие сте част от вдъхновението да създаваме места като тази открита сцена“ - заяви кметът на община Самоков Владимир Георгиев в приветствените си думи към хористите и в знак на почит и признателност поднесе поздравителен адрес на маестро Борис Стрински. Самоковските певци от Хора на ветераните туристи се готвят за своя

половинвековен юбилей, което обещава да се превърне в едно от значимите събития през есента. Към поздравленията се присъедини и Николай Добрев - почетен председател на Туристическо дружество „Еделвайс“ - София. Той връчи картина с еделвайс на организаторите от Община Самоков за провеждането на фестивала.

На сцената в Туристическата градина се извиха певчески групи от Благоевград, Кюстендил, Асеновград, Петрич и други селища от

страната. Всеки един от съставите си тръгна с плакет за достойното си представяне. Публиката възторжено приветстваше изпълнителите, които бяха най-яркото доказателство, че за песента няма възраст. Тя отеква надлъж и нашир в прегръдките на планината. А красавицата Рила е толкова гостоприемна - и зима, и лете тя приканва с очарованието си желаещите да попаднат в нейните обятия.

Любомир Кузев